

## ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

### 1<sup>η</sup> ενότητα

#### ΤΑ ΦΩΝΗΕΝΤΑ ΚΑΙ ΤΑ ΣΥΜΦΩΝΑ

#### ΟΙ ΣΥΛΛΑΒΕΣ

#### ΤΑ ΑΡΘΡΑ

#### ΟΙ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΩΝ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

1. Στις λέξεις που ακολουθούν να βάλετε σε κύκλο τα **φωνήεντα** (α, ε, η, ι, ο, υ, ω), τα **δίψηφα φωνήεντα** (αι, ει, οι, ου, υι), τις **διφθόγγους** (αϊ, αη, οϊ, οη) και τους **συνδυασμούς** (αυ, ευ): αερίζω, αεροπορία, ευγενικός, ευκολία, αύξηση, αυλή, βουίζω, σημαία, βόηθα, πανηγυρίζω, δουλεύω, κουδούνι, κελαηδών, καημένος, τοίχος, νεράιδα, κοιμάμαι, κοροϊδεύω, γειτονιά, υιοθετώ, ετοιμάζομαι.
2. Να διαβάσετε με φωνή τις λέξεις που ακολουθούν: Αύγουστος, αυλόπορτα, αυτοκίνητο, αυγό, αυξάνω, αύριο, αυτόματος, αυστηρός, ευαγγέλιο, ευθεία, ευθύνη, ευκαιρία, ευλογία, ευρύχωρος, Ευρώπη, ευχή, ευωδιάζω, εφεύρεση, γυρεύω, ναυτικό, ταυτότητα, ρεύμα, νεύρο, μαύρος. Σε ποιες από αυτές τις λέξεις οι συνδυασμοί **αυ** και **ευ** προφέρονται **αφ – εφ** και σε ποιες **αβ – εβ**;
3. Στις λέξεις που ακολουθούν να βάλετε σε κύκλο τα **σύμφωνα** (β, γ, δ, ζ, θ, κ, λ, μ, ν, ξ, π, ρ, σ, τ, φ, χ, ψ), τα **δίψηφα σύμφωνα** (μπ, ντ, γκ, γγ, τσ, τζ) και τα **διπλά σύμφωνα** (ξ, ψ): βιβλίο, γαλάζιο, θηρίο, μάνα, προσέχω, ψωμί, σεισμός, αυτί,

εγγόνι, αγκάθι, ντύνω, τσαμπί, τζάκι, φεγγάρι, τσαγκάρης, ψάρι, ξίδι, τσιγκούνης, εφημερίδα, λαγκαδιά, δεκαέξι, δίφθογγος, ξεψαχνίζω, μπαμπούνι.

4. Η λέξη **φως** αποτελείται από μία συλλαβή και λέγεται **μονοσύλλαβη**, η λέξη **νερό** από δύο συλλαβές και λέγεται **δισύλλαβη**, η λέξη **σήμερα** από τρεις και λέγεται **τρισύλλαβη** και η λέξη **αυτοκινητόδρομος** έχει πάνω από τρεις και λέγεται **πολυσύλλαβη**. Να χωρίσετε σε μονοσύλλαβες, δισύλλαβες, τρισύλλαβες και πολυσύλλαβες τις λέξεις που ακολουθούν: δάσος, εγώ, παρακολουθώ, καπνός, δευτερόλεπτο, τρέξαμε, και, γρήγορα, πανικός, πυροσβεστική, τηλεφωνώ, όλοι, με, από, κακό, λουλούδι, δώδεκα, ακριβώς, απομακρύνομαι, φωτογραφίζω, πρόσωπο, κυκλοφορία, ποδόσφαιρο, χτες, αν, ρούχο, πηγαινοέρχομαι, χαμηλά, βασανίζω, πουλί, παρακάτω, κεφάλι, όχι, δεν.

α. μονοσύλλαβες: .....

.....  
.....

β. δισύλλαβες: .....

.....  
.....

γ. τρισύλλαβες: .....

.....  
.....

δ. πολυσύλλαβες: .....

.....  
.....

5. Όταν θέλουμε να συλλαβίσουμε μια λέξη (δηλαδή να τη χωρίσουμε σε

συλλαβές), ακολουθούμε κάποιους κανόνες. Συμβουλευτείτε αυτούς τους κανόνες και συλλαβίστε, όπως στο παράδειγμα, τις λέξεις που ακολουθούν:

- ✓ πολυάσχολος → πο-λυ-ά-σχο-λος
- ✓ φυλακή → .....
- ✓ μεγάλοι → .....
- ✓ παραμύθι → .....
- ✓ σερβίρισμα → .....
- ✓ σάλπιγγα → .....
- ✓ μαστροχαλαστής → .....
- ✓ συμφεροντολόγος → .....
- ✓ συνεργάζομαι → .....
- ✓ θάλασσα → .....
- ✓ βιομηχανία → .....
- ✓ μεροκαματιάρης → .....
- ✓ ξημεροβραδιάζομαι → .....
- ✓ δυστύχημα → .....

6. Να συμπληρώσετε το καθένα από τα παρακάτω κενά με τον κατάλληλο τύπο του οριστικού άρθρου (ο, η, το, του, της, οι, των, τους, τα...):

- α. .... εργάτριες μάζεψαν ..... καπνά και ..... ελιές.
- β. Σήμερα απεργούν ..... λεωφορεία, ..... ταξί και ..... τράπεζες.
- γ. .... σπίτι του θείου μου είναι εκείνο με ..... πράσινα παντζούρια και ..... ξύλινο φράχτη.
- δ. .... δήμαρχος ενημέρωσε ..... δημότες για ..... νέα προγράμματα ..... Ευρωπαϊκής Ένωσης.

- ε. Ταχτοποιήσα ..... ράφια ..... βιβλιοθήκης μου και πέταξα ..... παλιά περιοδικά και ..... εφημερίδες.
- στ. Άφησε ..... εγωισμούς, ..... πείσματα και ..... γκρίνιες!

7. Να συμπληρώσετε το καθένα από τα παρακάτω κενά με τον κατάλληλο τύπο του αόριστου άρθρου (ένας, μια, ένα – ενός, μιας, ενός...):

- α. Συνάντησα ..... γυναίκα με ..... παράξενο φόρεμα, που κρατούσε ..... μεγάλη βαλίτσα.
- β. Ο φίλος μου μένει σε ..... μονοκατοικία, που βρίσκεται μέσα σε ..... αγρόκτημα.
- γ. Αυτό το μπουφάν το ξέρω· είναι ..... συμμαθητή μου.
- δ. Ήρθαν στην πόλη μας ..... θίασος και ..... τσίρκο.
- ε. Ο παρουσιαστής ..... πρωινής εκπομπής είναι πατέρας ..... συμμαθητή μου.
- στ. Μέσα στη νύχτα ακούστηκε ..... φρενάρισμα και αμέσως μετά ..... δυνατή κραυγή.

8. Από τα ουσιαστικά που ακολουθούν να ξεχωρίσετε: α. αυτά που δηλώνουν πρόσωπα, β. αυτά που δηλώνουν ζώα και γ. αυτά που δηλώνουν πράγματα. Τα υπόλοιπα να τα βάλετε σε μια τέταρτη ομάδα (είναι αυτά που φανερώνουν ενέργεια, κατάσταση ή ιδιότητα): κηπουρός, ηθοποιός, λαγός, κορμός, τηλεόραση, ζύγισμα, κελάηδημα, ύφασμα, λεωφορείο, πιλότος, ταξίδι, νόμισμα, γαμπρός, ληστής, ευτυχία, χαρτί, σακούλα, βουλευτής, σιδεράς, παλικάρι, βοήθεια, νικήτρια, παπούτσι, χελιδόνη, βαγόνι, γυμνάστρια, συγγένεια, καλοσύνη, ύπνος, γιαγιά, μολύβι, χιόνι, δαχτυλίδι, ψάρι, αλάτι, πορτοφόλι, γαλατάς, κορίτσι, μαγείρεμα:

- α. πρόσωπα: .....
- .....
- .....

β. ζώα: .....

.....

.....

γ. πράγματα: .....

.....

.....

δ. [τα υπόλοιπα]:.....

.....

.....

9. Να γράψετε 5 ουσιαστικά που να δηλώνουν πρόσωπα, 5 που να δηλώνουν ζώα, 5 που να δηλώνουν πράγματα και 5 που να δηλώνουν ενέργεια (π. χ. τρέξιμο), κατάσταση (π. χ. ξεκούραση) ή ιδιότητα (π. χ. εξυπνάδα):

α. πρόσωπα: .....

β. ζώα: .....

γ. πράγματα: .....

δ. [τα υπόλοιπα]: .....

10. Όσα από τα ουσιαστικά δηλώνουν ένα ορισμένο πρόσωπο, ζώο ή πράγμα είναι κύρια και έχουν το αρχικό τους γράμμα κεφαλαίο (Νίκος, Αζόρ, Όλυμπος, Κυριακή, Μάρτιος, Έλληνας...). Από τα ουσιαστικά που ακολουθούν να ξεχωρίσετε τα κύρια και να τα ξαναγράψετε, με κεφαλαίο: βιβλίο, στόλος, αλεπού, γιάννης, φύλλο, πάτρα, ζούγκλα, δρόμος, παπαδόπουλος, τρίπολη, ησυχία, αυτοκίνητο, νικολάου, αύγουστος, σάββατο, κήπος, παναγία, ευρωπαϊός, θεσσαλονικιός, μπαλκόνι, ελένη, πίνδος, σαλαμίνα, κρήτη, κόσμος, οικογένεια, νοέμβριος, δημήτρης, φαγητό, χριστούγεννα, δωμάτιο:

.....

.....

.....

.....

11. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας, τα ονόματα των μελών της οικογένειάς σας, το όνομα του τόπου της καταγωγής σας και της διαμονής σας, τα ονόματα 5 φίλων σας και άλλα 10 κύρια ονόματα (ημερών, μηνών, πόλεων, βουνών, ποταμιών.....):

.....

.....

.....

.....

.....

.....

12. Να βάλετε τόνους στις λέξεις του παρακάτω κειμένου:

Ο Φέλαν Γουέλαν καταγοταν απο οικογενεια ψαραδων. Ο πατερας του ηταν ψαρας, ο παππους του ηταν ψαρας και ο προπαππους του κι αυτος ψαρας ηταν. Η οικογενεια του θα μπορουσε να πει κανεις οτι κολουμπουσε στα ψαρια. Μεχρι που γεννηθηκε ο Φελαν, δηλαδη. Ο Φελαν ηταν μονο εννια χρονων, αλλα ηξερε πολυ καλα τι δεν του αρεσει. Ηταν ένα αγορι με ροδαλη φατσα, φακιδες και μπερδεμενα πυκνα κοκκινα μαλλια, κομμενα αφειειες στο μετωπο με το ψαλιδι της κουζινας. Ειχε ενα ευαισθητο προσωπακι και φωτεινο χαμογελο. Ηταν ευγενικο και γενναιοδωρο παιδι και του αρεσε να κανει δωρα στους αλλους. Ζουσε στην Ιρλανδια, σε ενα ψαροχωρι, και δε χωνευε τα ψαρια.

Τζέιμι Ριξ, *Ο πιγκουίνος που έσκαγε από τη ζέστη*, Εκδόσεις Μεταίχμιο

13. Γράψε για το επάγγελμα που θα σου άρεζε να ακολουθήσεις όταν μεγαλώσεις.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

## 2<sup>η</sup> ενότητα

### ΤΟ ΓΕΝΟΣ ΤΩΝ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

1. Αρσενικό γένος έχουν συνήθως τα ουσιαστικά που δηλώνουν ανθρώπους ή ζώα αρσενικά ως προς το φυσικό γένος (ο δάσκαλος, ο σκύλος). Να γράψετε 10 αρσενικά ουσιαστικά:

.....

.....

2. Θηλυκό γένος έχουν συνήθως τα ουσιαστικά που δηλώνουν ανθρώπους ή ζώα θηλυκά ως προς το φυσικό γένος (η γιαγιά, η γάτα). Να γράψετε 10 θηλυκά ουσιαστικά:

.....

.....

3. Ουδέτερο γένος έχουν συνήθως τα ουσιαστικά που σημαίνουν πράγματα (το ποδήλατο, το χωράφι). Να γράψετε 10 ουδέτερα ουσιαστικά:

.....

.....

4. Το γραμματικό γένος δεν αντιστοιχεί πάντα στο φυσικό γένος (π.χ. το κορίτσι, ο ουρανός, η μηλιά). Ανεξάρτητα από το φυσικό γένος, να βάλετε στα ουσιαστικά που ακολουθούν άρθρα που να δείχνουν το γραμματικό τους γένος: ..... άνεμος, ..... κράτος, ..... αίθουσα, ..... μηχανήμα, ..... απόφαση, ..... τριαντάφυλλο, ..... αμύγδαλο, ..... νίκη, ..... μέλισσα, ..... γαλατάδικο, ..... χειμώνας, ..... βλάβη, ..... πόλη, ..... επάγγελμα, ..... αριθμός, ..... επίδομα, ..... κορ-



μός, ..... κλήρωση, ..... φακός, ..... ξυλουργός, ..... χωρικός,  
 ..... λύση, ..... κουβάς, ..... τυροπιτάς, ..... περιπέτεια, ..... πι-  
 στόλι, ..... ξενύχτι.

5. Να γράψετε το θηλυκό των παρακάτω ζώων:

- ✓ ο κόκορας → .....
- ✓ ο τράγος → .....
- ✓ το άλογο → .....
- ✓ το βόδι → .....
- ✓ το κριάρι → .....
- ✓ ο γάτος → .....
- ✓ ο σκύλος → .....
- ✓ το κουνέλι → .....

6. Να γράψετε το θηλυκό των παρακάτω ουσιαστικών:

- ✓ ο εγγονός → .....
- ✓ ο γιατρός → .....
- ✓ ο τεχνίτης → .....
- ✓ ο επιμελητής → .....
- ✓ ο λύκος → .....
- ✓ το ελάφι → .....
- ✓ ο σκλάβος → .....
- ✓ ο ποιητής → .....
- ✓ ο αδερφός → .....
- ✓ ο δάσκαλος → .....

7. Να γράψετε το αντίστοιχο θηλυκό των παρακάτω ουσιαστικών, όπως στο παράδειγμα:

- ✓ ο καπετάνιος → η καπετάνισσα
- ✓ ο μανάβης → η .....
- ✓ ο μάγος → η .....
- ✓ ο μπακάλης → η .....
- ✓ ο βασιλιάς → η .....
- ✓ ο φονιάς → η .....
- ✓ ο απατεώνας → η .....
- ✓ ο περιβολάρης → η .....
- ✓ ο μάγειρας → η .....
- ✓ ο μουσαφίρης → η .....
- ✓ ο αλήτης → η .....

8. Να γράψεις σε μία παράγραφο γι' αυτά που σου αρέσει να κάνεις στον ελεύθερο χρόνο σου.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

### 3<sup>η</sup> ενότητα

#### Η ΚΛΙΣΗ ΤΩΝ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

1. Να γράψετε τη γενική και την αιτιατική του πληθυντικού των ουσιαστικών, όπως στο παράδειγμα της κάθε ομάδας:

- |                    |                |                |
|--------------------|----------------|----------------|
| ✓ ο κτηματίας      | των κτηματιών  | τους κτηματίες |
| ✓ ο επαγγελματίας  | .....          | .....          |
| ✓ ο επιχειρηματίας | .....          | .....          |
| ✓ ο ταμίας         | .....          | .....          |
| ✓ η δίκη           | των δικών      | τις δίκες      |
| ✓ η ανάγκη         | .....          | .....          |
| ✓ η τύχη           | .....          | .....          |
| ✓ η βλάβη          | .....          | .....          |
| ✓ το υπουργείο     | των υπουργείων | τα υπουργεία   |
| ✓ το ταμείο        | .....          | .....          |
| ✓ το ζώο           | .....          | .....          |
| ✓ το φορτίο        | .....          | .....          |

2. Όσα από τα παρακάτω ουσιαστικά είναι στον ενικό να τα μεταφέρετε στον πληθυντικό και αντίστροφα, όπως στα παραδείγματα:

- |                  |                   |
|------------------|-------------------|
| ✓ του αστυφύλακα | → των αστυφυλάκων |
| ✓ τα χρυσάνθεμα  | → το χρυσάνθεμο   |

- ✓ τους άρχοντες → .....
- ✓ τον αγροφύλακα → .....
- ✓ του ήρωα → .....
- ✓ οι ρήτορες → .....
- ✓ τα χρυσόψαρα → .....
- ✓ του τριαντάφυλλου → .....
- ✓ των σύννεφων → .....

3. Να μεταφέρετε στον πληθυντικό τα σύνολα των λέξεων, όπως στο παράδειγμα:

- ✓ το εισιτήριο του επιβάτη → τα εισιτήρια των επιβατών
- ✓ η ψήφος του πολίτη → .....
- ✓ το φύλλο του δέντρου → .....
- ✓ ο κυβερνήτης του αεροπλάνου → .....
- ✓ το έργο του καλλιτέχνη → .....
- ✓ το κέρδος του επιχειρηματία → .....
- ✓ το παρασκήνιο του θεάτρου → .....
- ✓ το εμπόρευμα του βιβλιοπώλη → .....
- ✓ ο θαυμαστής του ηθοποιού → .....
- ✓ ο θόρυβος του ανέμου → .....
- ✓ ο ταμίας της τράπεζας → .....
- ✓ ο πίνακας της τάξης → .....
- ✓ το εισόδημα του αγρότη → .....
- ✓ το χειροκρότημα του θεατή → .....

4. Να μεταφέρετε στον ενικό τα σύνολα των λέξεων, όπως στο παράδειγμα-

μα:

- ✓ οι συντάξεις των γεωργών → η σύνταξη του γεωργού
- ✓ οι ανάγκες των ανθρώπων → .....
- ✓ τα θεμέλια των πολυκατοικιών → .....
- ✓ τα μεγέθη των αγαλμάτων → .....
- ✓ οι πληροφορίες των ξεναγών → .....
- ✓ οι υποχρεώσεις των πολιτών → .....
- ✓ τα δικαιώματα των εργατών → .....
- ✓ τα μηνύματα των εκφωνητών → .....
- ✓ τα φώτα των προβολέων → .....
- ✓ τα χρέη των χωρών → .....

5. Συνεχίστε, όπως στο παράδειγμα:

- ✓ η προσπάθεια – ο ερευνητής → οι προσπάθειες των ερευνητών
- ✓ ο ακροατής – το ραδιόφωνο → .....
- ✓ ο διαιτητής – ο αγώνας → .....
- ✓ ο λογιστής – η βιοτεχνία → .....
- ✓ ο πρωταγωνιστής – το θέατρο → .....
- ✓ το συμβόλαιο – ο ενοικιαστής → .....
- ✓ το χρέος – η χώρα → .....
- ✓ το θεμέλιο – το οικοδόμημα → .....
- ✓ το δικαίωμα – ο εργάτης → .....

6. Να συμπληρώσετε τα κενά μεταφέροντας τις φράσεις στον πληθυντικό, όπως στο παράδειγμα:

- ✓ η ευθύνη του γιατρού → οι ευθύνες των γιατρών

- ✓ η διήγηση του ηθοποιού → .....
- ✓ το δημοσίευμα της εφημερίδας → .....
- ✓ η ξενάγηση του τουρίστα → .....
- ✓ ο τραυματισμός του κυνηγού → .....
- ✓ το δικαίωμα του πολίτη → .....
- ✓ το πρόβλημα του παραγωγού → .....
- ✓ το κάλυμμα του καναπέ → .....

7. Να συμπληρώσετε τα κενά με την αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού, όπως στο παράδειγμα:

- ✓ του αριθμού → των αριθμών
- ✓ του αρτοποιού → .....
- ✓ του διαγωνισμού → .....
- ✓ οι καταστάσεις → .....
- ✓ των συντάξεων → .....
- ✓ τους συγχωριανούς → .....
- ✓ των ηθοποιών → .....
- ✓ του κατορθώματος → .....
- ✓ των διαβάσεων → .....
- ✓ τα διαλείμματα → .....

8. Να συμπληρώσετε το καθένα από τα παρακάτω κενά με τον κατάλληλο τύπο του ουσιαστικού που δίνεται σε παρένθεση, όπως στο παράδειγμα:

- Η παρουσία των ..... (βουλευτής) έδωσε επισημότητα στη γιορτή.

- Η παρουσία των βουλευτών έδωσε επισημότητα στη γιορτή.
- α. Τα ..... (πλοίο) κινδυνεύουν, όταν μετατοπίζονται τα ..... (φορτίο) τους.
- β. Οι ..... (σειρήνα) των ..... (ασθενοφόρο) σφύριζαν κατά τη ..... (διάρκεια) της ..... (μεταφορά) των ..... (τραυματίας).
- γ. Οι ..... (κήπος) ήταν γεμάτοι πολύχρωμα ..... (τριαντάφυλλο) και καταπράσινους ..... (θάμνος).
- δ. Στα ..... (παρασκήνιο) του ..... (θέατρο) ετοιμάζονται οι ..... (ηθοποιός).
- ε. Οι ..... (λογιστής) είναι υπεύθυνοι για τα βιβλία των ..... (έσοδο) και των ..... (έξοδο).
- στ. Η χτεσινή ..... (πυρκαγιά) του ..... (δάσος) ξέσπασε σε πολλά ..... (μέτωπο).
- ζ. Οι ..... (κάτοικος) των ..... (χωριό) προσφέρουν πιο εύκολα ..... (φιλοξενία) στους ..... (ξένος).
- η. Τα ..... (πουλί) τρόμαξαν από τις ..... (τουφεκιά) των ..... (κυνηγός).
- θ. Οι ..... (ενοικιαστής) του τελευταίου ..... (όροφος) έχουν πολλά ..... (πρόβλημα) με τη ..... (θέρμανση).
- ι. Οι ..... (ιδιοκτήτης) ζήτησαν από τους ..... (ενοικιαστής) να υπογράψουν τα ..... (συμφωνητικό).
- ια. Εξαιτίας των ..... (σεισμός) πολλοί ..... (κάτοικος) της ..... (πόλη) περνούσαν τις ..... (νύχτα) στα ..... (πάρκο) και στις ..... (πλατεία).
- ιβ. Η Ολυμπιακή ..... (αεροπορία) ανακοίνωσε ότι ακυρώθηκαν τα ..... (δρομολόγιο) όλων των ..... (πτήση).
9. Να συμπληρώσετε το καθένα από τα παρακάτω κενά σύμφωνα με το

παράδειγμα:

✓ η ανακοίνωση	οι ανακοινώσεις	των ανακοινώσεων
✓ η τηλεόραση	.....	.....
✓ η κλήρωση	.....	.....
✓ το απόγευμα	.....	.....
✓ το αγώνισμα	.....	.....
✓ το λίπασμα	.....	.....
✓ το πολίτευμα	.....	.....
✓ ο συνοικισμός	.....	.....
✓ ο οργανισμός	.....	.....

10. Να συμπληρώσετε τα κενά σύμφωνα με το πρώτο παράδειγμα της κάθε ομάδας:

✓ ο σιδεράς	οι σιδεράδες	των σιδεράδων
✓ ο φαγάς	.....	.....
✓ ο καβγάς	.....	.....
✓ ο φονιάς	.....	.....
✓ η θάλασσα	της θάλασσας	των θαλασσών
✓ η νικήτρια	.....	.....
✓ η καλλιέργεια	.....	.....
✓ η βοήθεια	.....	.....
✓ το χιόνι	του χιονιού	των χιονιών
✓ το τραγούδι	.....	.....
✓ το σκοτάδι	.....	.....



- ✓ το μοσχάρι ..... ..
- ✓ ο μπακάλης      οι μπακάληδες      των μπακάληδων
- ✓ ο βαρκάρης ..... ..
- ✓ ο νοικοκύρης ..... ..
- ✓ ο τεμπέλης ..... ..
- ✓ η παγίδα      της παγίδας      των παγίδων
- ✓ η εφημερίδα ..... ..
- ✓ η κερκίδα ..... ..
- ✓ η πινακίδα ..... ..
- ✓ το κράτος      του κράτους      των κρατών
- ✓ το βρέφος ..... ..
- ✓ το λάθος ..... ..
- ✓ το δάσος ..... ..

11. Συνεχίστε σύμφωνα με το παράδειγμα:

- ✓ το χρέος–το κράτος      → το χρέος του κράτους – τα χρέη των κρατών
- ✓ το τραγούδι–ο βαρκάρης      → .....
- ✓ το κόλπο–ο φακίρης      → .....
- ✓ το ίχνος–ο εχθρός      → .....
- ✓ το χρώμα–το λουλούδι      → .....
- ✓ η καλλιέργεια–το βαμβάκι      → .....
- ✓ το κράνος–ο οδηγός      → .....

- ✓ η φωλιά—το χελιδόνι → .....
- ✓ το βαγόνι—το τρένο → .....
- ✓ το αντικλείδι—ο κλειδαράς → .....

12. Να συμπληρώσετε τα κενά σύμφωνα με το πρώτο παράδειγμα της κάθε ομάδας:

- ✓ ο καφετζής            οι καφετζήδες            των καφετζήδων
- ✓ ο φορτηγατζής            .....            .....
- ✓ ο παλιατζής            .....            .....
  
- ✓ η ικανότητα            οι ικανότητες            των ικανοτήτων
- ✓ η ειδικότητα            .....            .....
- ✓ η κοινότητα            .....            .....
  
- ✓ το χρήμα            του χρήματος            των χρημάτων
- ✓ το πείσμα            .....            .....
- ✓ το πράγμα            .....            .....

13. Τις φράσεις που ακολουθούν να τις μεταφέρετε στον άλλον αριθμό, όπως στο παράδειγμα:

- ✓ το άλμα του αθλητή            → τα άλματα των αθλητών
- ✓ η δουλειά του σοβατζή            → .....
- ✓ τα κλάματα των μωρών            → .....
- ✓ το θύμα του δυστυχήματος            → .....
- ✓ τα σύρματα των τηλεφώνων            → .....
- ✓ του ρεύματος του ποταμού            → .....

- ✓ το δημιούργημα του καλλιτέχνη → .....
- ✓ οι χρόνοι των ρημάτων → .....

14. Να συμπληρώσετε το καθένα από τα παρακάτω κενά με τον κατάλληλο τύπο του ουσιαστικού που δίνεται σε παρένθεση:

- α. Άκουσα στις ..... (είδηση) ότι θα γίνουν ..... (αλλαγή) στις δημόσιες ..... (υπηρεσία) και στις ..... (σύνταξη) των ..... (υπάλληλος).
- β. Τα ..... (αποτέλεσμα) των ..... (κόπος) σου θα φανούν αργότερα.
- γ. Όταν μένουμε τη ..... (νύχτα) στην ..... (εξοχή), πρέπει να παίρνουμε κάποιες ..... (προφύλαξη).
- δ. Οι ..... (ώρα) των ..... (αναχώρηση) των ..... (τρένο) είναι γραμμένες σε έναν ..... (πίνακας).
- ε. Ξύπνησα τη ..... (νύχτα) από τα ..... (τρίξιμο) των ..... (παράθυρο).
- στ. Έλυσα όλες τις ..... (άσκηση) και τα ..... (πρόβλημα) και απάντησα σε όλες τις ..... (ερώτηση).
- ζ. Ο ελεγκτής ζήτησε τα ..... (εισιτήριο) των ..... (εκδρομέας) και έκανε έλεγχο των ..... (ταυτότητα) όλων των ..... (επιβάτης).

15. Να μεταφέρετε στον πληθυντικό τις φράσεις που ακολουθούν:

- α. Το κέρδος της επιχείρησης είναι σημαντικό.  
.....
- β. Το τραγούδι του γονδολιέρη έκανε την περιήγηση στο κανάλι ευχάριστη.  
.....

.....  
γ. Το απάνθρωπο συμφέρον της εταιρείας συχνά απαιτεί την απόλυση κάποιου υπαλλήλου.

.....  
.....  
δ. Στο συνεργείο θα διορθωθεί η βλάβη του αυτοκινήτου.

.....  
.....  
ε. Όταν κλείσει το ταμείο, δε γίνεται συναλλαγή.

.....  
στ. Το άρωμα του τριαντάφυλλου πλημμύρισε τον κήπο.  
.....

## 4<sup>η</sup> ενότητα

### Η ΚΛΙΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΘΕΤΩΝ

1. Να μεταφέρετε το καθένα από τα παρακάτω λεκτικά σύνολα στην πτώση και στον αριθμό που υποδεικνύει το αντίστοιχο άρθρο της δεύτερης στήλης (θυμηθείτε: όπου τονίζεται η ονομαστική ενικού του αρσενικού, εκεί τονίζονται όλοι οι τύποι του επιθέτου σε όλα τα γένη, τους αριθμούς και τις πτώσεις: ο όμορφος, του όμορφου, τους όμορφους...):

- ✓ ο μεγάλος δρόμος → των .....
- ✓ η ακριβή γούνα → οι .....
- ✓ το αστείο ανέκδοτο → των .....
- ✓ ο πλούσιος έμπορος → τους .....
- ✓ το φωτεινό σπίτι → των .....
- ✓ η δίκαιη απόφαση → της .....
- ✓ το κόκκινο μήλο → των .....
- ✓ η πλούσια βλάστηση → της .....
- ✓ ο τυχερός αριθμός → των .....
- ✓ το κατάμαυρο σκυλί → των .....
- ✓ η ήσυχη περιοχή → των .....
- ✓ η απότομη πλαγιά → της .....

2. Να συμπληρώσετε τα κενά με το θηλυκό και το ουδέτερο του επιθέτου, προσθέτοντας ένα ουσιαστικό που να ταιριάζει, όπως στο παράδειγμα:

- ✓ ο άγριος άνεμος      η άγρια ζούγκλα      το άγριο ζώο
- ✓ ο πράσινος κάμπος      .....      .....

- ✓ ο ζεστός ήλιος .....
- ✓ ο ωραίος κήπος .....
- ✓ ο νόστιμος μεζές .....
- ✓ ο άγνωστος άντρας .....
- ✓ ο καθαρός ουρανός .....
- ✓ ο ίσιος δρόμος .....

3. Να συμπληρώσετε τα κενά, όπως στο παράδειγμα της κάθε ομάδας:

- ✓ ο μακρύς δρόμος      οι μακριοί δρόμοι      των μακριών δρόμων
- ✓ ο παχύς ίσκιος .....
- ✓ ο βαθύς γκρεμός .....
- ✓ ο ελαφρύς καφές .....
- ✓ ο βαρύς άντρας .....

- ✓ η μακριά γραμμή      της μακριάς γραμμής      τις μακριές γραμμές
- ✓ η παχιά αγελάδα .....
- ✓ η βαθιά χαράδρα .....
- ✓ η ελαφριά ζακέτα .....
- ✓ η βαριά αρρώστια .....

- ✓ το μακρύ σχοινί      του μακριού σχοινού      των μακριών σχοινιών
- ✓ το παχύ κρέας .....
- ✓ το βαθύ ποτάμι .....
- ✓ το ελαφρύ σκέπασμα .....
- ✓ το βαρύ φορτίο .....

4. Να γράψετε τα επίθετα στα τρία γένη, στον ενικό και στον πληθυντικό, όπως στο παράδειγμα:

- |   |                          |                            |
|---|--------------------------|----------------------------|
| ✓ | ο άξιος, η άξια, το άξιο | οι άξιοι, οι άξιες τα άξια |
| ✓ | ο ανίκανος .....         | .....                      |
| ✓ | ο τίμιος .....           | .....                      |
| ✓ | ο πιστός .....           | .....                      |
| ✓ | ο γερός .....            | .....                      |
| ✓ | ο σύντομος .....         | .....                      |
| ✓ | ο κοντός .....           | .....                      |
| ✓ | ο τυχερός .....          | .....                      |
| ✓ | ο χρήσιμος .....         | .....                      |
| ✓ | ο πολύτιμος .....        | .....                      |
| ✓ | ο δροσερός .....         | .....                      |
| ✓ | ο λαμπερός .....         | .....                      |

5. Να συμπληρώσετε τα κενά σύμφωνα με το πρώτο παράδειγμα της κάθε ομάδας:

- |   |                       |                     |                      |
|---|-----------------------|---------------------|----------------------|
| ✓ | ο καφετής ταύρος      | η καφετιά κουβέρτα  | το καφετί σκυλάκι    |
| ✓ | ο θαλασσίας ουρανός   | ..... χάντρα        | ..... καπέλο         |
| ✓ | ο χρυσαφής ήλιος      | ..... κορδέλα       | ..... στολίδι        |
| ✓ | ο βυσσινής κρίνος     | ..... μπλούζα       | ..... βάζο           |
| ✓ | ο φοβητσιάρης λαγός   | η φοβητσιάρα κοπέλα | το φοβητσιάρικο γατί |
| ✓ | ο πεισματάρης μαθητής | ..... γιαγιά        | ..... μωρό           |
| ✓ | ο ξανθομάλλης νεαρός  | ..... κυρία         | ..... παιδί          |

- ✓ ο ζηλιάρης άντρας ..... γυναίκα ..... κορίτσι  
 ✓ ο παραπονιάρης φίλος ..... κόρη ..... αγόρι

6. Να συμπληρώσετε τα κενά, όπως στο παράδειγμα:

- ✓ ο κατεργάρης του κατεργάρη τους κατεργάρηδες  
 ✓ ο πεισματάρης τον ..... τους .....  
 ✓ ο αρρωσιάρης του ..... των .....  
 ✓ η φοβητσιάρα της ..... τις .....  
 ✓ η χρυσαφιά της ..... τις .....  
 ✓ το σταχτί του ..... τα .....

7. Να μεταφέρετε στον πληθυντικό τις φράσεις, όπως στο παράδειγμα:

– Η βαθιά χαράδρα είναι επικίνδυνη.

→ Οι βαθιές χαράδρες είναι επικίνδυνες.

α. Αυτό το φρούτο είναι θρεπτικό και υγιεινό.

→ .....

β. Το δωμάτιο είναι φωτεινό και ευρύχωρο.

→ .....

γ. Η μεγάλη σακούλα είμαι γεμάτη και η μικρή άδεια.

→ .....

δ. Το μακρύ μονοπάτι οδηγεί στο σκοτεινό δάσος.

→ .....

ε. Ο δρόμος αυτός είναι πλατύς και έχει φαρδύ πεζοδρόμιο.

→ .....

ζ. Το ελαφρύ φαγητό είναι ευκολοχώνευτο.



→ .....

η. Το μανίκι είναι μακρύ και η φούστα φαρδιά.

→ .....

θ. Έβαλα στο κρεβάτι αφράτο μαξιλάρι και μαλακιά κουβέρτα.

→ .....

ι. Φόρεσα τη θαλασσιά μπλούζα και το βυσσινί παντελόνι.

→ .....

8. Να συμπληρώσετε δίπλα στο επίθετο **πολύς, πολλή, πολύ** ένα από τα ουσιαστικά που δίνονται παρακάτω σε παρένθεση, όπως στο παράδειγμα:

✓ ο πολύς → ο πολύς χρόνος

✓ η πολλή → .....

✓ το πολύ → .....

✓ οι πολλοί → .....

✓ οι πολλές → .....

✓ τα πολλά → .....

✓ των πολλών → .....

✓ τους πολλούς → .....

✓ τις πολλές → .....

- μέρες, ανθρώπους, αυτοκινήτων, ζάχαρη, κρύο, χωροφύλακες, λάθη, πατάτες.

9. Να συμπληρώσετε τα κενά που υπάρχουν στις παρακάτω παροιμιακές εκφράσεις με τον κατάλληλο τύπο του επιθέτου **πολύς, πολλή, πολύ**, όπως στο παράδειγμα (προσέξτε: οι τύποι που έχουν στην κατάληξη **υ** γράφονται με ένα **λ** και όλοι οι άλλοι με δύο **λλ**):



- ✓ .....
- ✓ .....
- ✓ .....
- ✓ .....
- ✓ .....

11. Προσέξτε την κλίση του επιθέτου **ο υγιής, η υγιής, το υγιές** και στη συνέχεια συμπληρώστε τα κενά στην άσκηση που ακολουθεί:

- ο υγιής, του υγιούς, τον υγιή, οι υγιείς, των υγιών, τους υγιείς
- η υγιής, της υγιούς, την υγιή, οι υγιείς, των υγιών, τις υγιείς
- το υγιές, του υγιούς, το υγιές, τα υγιή, των υγιών, τα υγιή

- ✓ η ασφαλής πτήση της ..... των .....
- ✓ το βραχώδες βουνό του ..... τα .....
- ✓ ο πολυτελής ναός τον ..... των .....
- ✓ το διαρκές δρομολόγιο του ..... των .....
- ✓ η πετρώδης ακτή την ..... τις .....
- ✓ ο συνεπής μαθητής οι ..... τους .....
- ✓ ο ειλικρινής φίλος του ..... των .....

12. Δίπλα στο κάθε επίθετο να τοποθετήσετε ένα από τα ουσιαστικά που ακολουθούν:

- ✓ πολυμελής .....
- ✓ αιθαλές .....
- ✓ διαφανές .....
- ✓ πολυτελές .....

- ✓ δημοφιλής .....
- ✓ ενθουσιώδες .....
- τραγουδιστής, χειροκρότημα, δέντρο, οικογένεια, κρύσταλλο, ξενοδοχείο.

13. Η λέξη **πολύ**, εκτός από **επίθετο**, που κλίνεται, είναι και **επίρρημα** (άκλιτο) και συνοδεύει ρήματα (π.χ. κρυώνω πολύ), επιρρήματα (π.χ. πολύ καλά), επίθετα (π.χ. πολύ όμορφος) και μετοχές (π.χ. πολύ χαρούμενος). Στις φράσεις που ακολουθούν να σημειώσετε τι είναι κάθε φορά το **πολύ** (επίθετο ή επίρρημα;):

- α. Σήμερα κουράστηκα πολύ. (.....)
- β. Είμαι πολύ στενοχωρημένος, γιατί μου φέρθηκαν πολύ άσχημα. (....., .....)
- γ. Το πολύ φαγητό βλάπτει. (.....)
- δ. Στη γιορτή είχε πολύ κόσμο και πέρασα πολύ ωραία. (....., .....)
- ε. Είμαι πολύ βιαστικός και δεν έχω πολύ χρόνο. (....., .....)
- στ. Παραμιλούσε από τον πολύ πυρετό. (.....)
- ζ. Σήμερα το κρύο είναι πολύ. (.....)
- η. Σήμερα βρέχει πολύ. (.....)

14. Να περιγράψεις ένα αγαπημένο σου αντικείμενο.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

## 5<sup>η</sup> ενότητα

### ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΒΑΘΜΟΙ ΤΩΝ ΕΠΙΘΕΤΩΝ

1. Να συμπληρώσετε τα κενά σύμφωνα με το παράδειγμα της κάθε ομάδας:

- |              |                         |                          |
|--------------|-------------------------|--------------------------|
| ✓ σκληρός    | πιο σκληρός/σκληρότερος | πολύ σκληρός/σκληρότατος |
| ✓ θρεπτικός  | .....                   | .....                    |
| ✓ αραιός     | .....                   | .....                    |
| ✓ δίκαιος    | .....                   | .....                    |
| ✓ πλούσιος   | .....                   | .....                    |
| ✓ αθώος      | .....                   | .....                    |
| ✓ νόστιμος   | .....                   | .....                    |
| ✓ σπάνιος    | .....                   | .....                    |
| ✓ βαρύς      | πιο βαρύς/βαρύτερος     | πολύ βαρύς/βαρύτατος     |
| ✓ βαθύς      | .....                   | .....                    |
| ✓ μακρύς     | .....                   | [εδώ κενό, χωρίς γραμμή] |
| ✓ θρασύς     | .....                   | .....                    |
| ✓ τραχύς     | .....                   | .....                    |
| ✓ υγιής      | πιο υγιής/υγιέστερος    | πολύ υγιής/υγιέστατος    |
| ✓ ακριβής    | .....                   | .....                    |
| ✓ επιμελής   | .....                   | .....                    |
| ✓ ειλικρινής | .....                   | .....                    |

- ✓ πολυτελής .....
- ✓ ασφαλής .....

2. Να συμπληρώσετε τα κενά σύμφωνα με το παράδειγμα:

- Ο Πέτρος είναι ικανός.
- Ο Πέτρος είναι ικανότερος / πιο ικανός από τη Σοφία.
- α. Ο ήλιος είναι φωτεινός.
- Ο ήλιος είναι ...../..... από το φεγγάρι.
- β. Ο Ηλίας είναι τολμηρός.
- Ο Ηλίας είναι ...../..... από τον αδερφό του.
- γ. Το σπίτι μας είναι μικρό.
- Το σπίτι μας είναι ...../..... από του φίλου μου.
- δ. Αυτός ο φράχτης είναι ψηλός.
- Αυτός ο φράχτης είναι ...../..... από το διπλανό.
- ε. Η Ελένη είναι ομιλητική.
- Η Ελένη είναι ...../..... από μένα.
- στ. Η γάτα μας είναι πονηρή.
- Η γάτα μας είναι ...../..... από τη δική σας.
- ζ. Η φούστα μου είναι μακριά.
- Η φούστα μου είναι ...../..... από της Μαρίας.
- η. Αυτό το κατάστημα είναι πολυτελές.
- Αυτό το κατάστημα είναι ...../..... από το άλλο.

3. Να συμπληρώσετε τα κενά σύμφωνα με το παράδειγμα:

- Ο παππούς μου είναι εργατικός / εργατικότετος / πολύ εργατικός.

- ✓ Το κρέας είναι τρυφερό .....
- ✓ Τα χόρτα είναι πικρά .....
- ✓ Το φορτίο είναι βαρύ .....
- ✓ Το γλυκό είναι νόστιμο.....
- ✓ Ο καφές είναι ελαφρός.....
- ✓ Ο σκύλος είναι έξυπνος .....
- ✓ Η γιαγιά μου είναι υγιής .....
- ✓ Τα δωμάτια είναι άνετα .....
- ✓ Αυτό το θέμα είναι ουσιώδες .....
- ✓ Το ταξίδι είναι ασφαλές .....

4. Να συμπληρώσετε τα κενά σύμφωνα με το παράδειγμα, χρησιμοποιώντας τις λέξεις που βρίσκονται σε παρένθεση:

- Το αεροπλάνο είναι το πιο ταχύ / το ταχύτερο μέσο συγκοινωνίας.
- α. Το κλίμα εδώ είναι ...../..... όλης της χώρας. (υγρό)
- β. Αυτά τα μαγαζιά είναι ...../..... της περιοχής. (φτηνός)
- γ. Τα όσπρια και τα λαχανικά είναι ...../..... τροφές. (θρεπτικός)
- δ. Αυτό το κρασί είναι ...../..... κρασί από όσα έχω δοκιμάσει. (γλυκός)
- ε. Ο θεός μου είναι ...../..... σε όλο μας το σόι. (πλούσιος)
- στ. Αυτός ο δρόμος είναι ...../..... δρόμος σε όλο το τετράγωνο. (ασφαλής)
- ζ. Σ' αυτή τη γειτονιά θα δεις ...../..... πεζοδρόμια της πόλης. (φαρδύς)



η. Εδώ θα φας την ...../..... πίτα της πόλης.  
(νόστιμος)

5. Να σχηματίσετε προτάσεις βάζοντας το επίθετο στο συγκριτικό βαθμό, όπως στο παράδειγμα:

– Θανάσης – Ηλίας (εργατικός)

→ Ο Θανάσης είναι εργατικότερος / πιο εργατικός από τον Ηλία.

α. Το γάλα – τα αναψυκτικά (υγιεινός)

→ .....

β. Ο διευθυντής μου – ο διευθυντής σου (αυστηρός)

→ .....

γ. Ο Γιάννης – ο μπαμπάς του (ικανός οδηγός)

→ .....

δ. Το χοιρινό κρέας – το μοσχαρίσιο (νόστιμος)

→ .....

ε. Η Άννα – ο αδερφός της (επιμελής)

→ .....

στ. Τα σκούρο παντελόνι μου – το ανοιχτόχρωμο (φαρδύς)

→ .....

6. Να συμπληρώσετε το κάθε κενό με τον κατάλληλο τύπο του συγκριτικού ή του υπερθετικού βαθμού του επιθέτου που δίνεται σε παρένθεση:

α. Αυτό το κτίριο είναι το ..... (ψηλός) κτίριο της πόλης.

β. Ο Φώτης είναι ..... (λογικός) από το Θωμά.

γ. Σ' αυτή την περιοχή θα δεις ..... (πολυτελής) σπίτια της πόλης.

- δ. Τα μπροστινά διαμερίσματα είναι τα ..... (φωτεινός) της πολυκατοικίας.
- ε. Ο μανάβης μας φέρνει πάντοτε ..... (φρέσκος) φρούτα και λαχανικά.
- στ. Ποια από τις δύο είναι ..... (παχύς); Εγώ ή η Νίκη;
- ζ. Το ρετιρέ έχει ..... (ακριβός) ενοίκιο από τον πρώτο όροφο.
- η. Η κ. Ελένη είναι ..... (κομψός) γυναίκα που έχω γνωρίσει.
- θ. Το αριστερό μανίκι είναι ..... (μακρύς) και ..... (φαρδύς) από το δεξιό.
- ι. Στα ραντεβού μου είμαι ..... (ακριβής): Δεν καθυστερώ ούτε λεπτό!

7. Να συμπληρώσετε τα παραθετικά των επιρρημάτων, όπως στο παράδειγμα:

–	σπάνια	πιο σπάνια / σπανιότερα	πολύ σπάνια / σπανιότατα
✓	νόστιμα	.....	.....
✓	αυστηρά	.....	.....
✓	στοργικά	.....	.....
✓	κομψά	.....	.....
✓	σκληρά	.....	.....
✓	πλούσια	.....	.....

8. Να συμπληρώσετε τα παραθετικά των επιρρημάτων, όπως στο παράδειγμα:

–	μακριά	πιο μακριά / μακρύτερα	πολύ μακριά / πάρα πολύ μακριά
✓	βαθιά	.....	.....

- ✓ πλατιά .....
- ✓ βαριά .....

9. Να συμπληρώσετε τα κενά με επιρρήματα (θετικού, συγκριτικού ή υπερθετικού βαθμού), που θα τα δημιουργήσετε από τα επίθετα που δίνονται σε παρένθεση, όπως στο παράδειγμα:

- Ο μπαμπάς μου εργάζεται ..... (σκληρός) από τη μαμά μου.
- Ο μπαμπάς μου εργάζεται σκληρότερα από τη μαμά μου.
- α. Το καινούριο μας αυτοκίνητο τρέχει ..... (γρήγορος) από το παλιό.
- β. Η Μαίρη ντύνεται ..... (κομψός – υπερθετικός).
- γ. Τα καναρίνια κελαηδούν ..... (μελωδικός – υπερθετικός).
- δ. Γιατί μου φέρεσαι τόσο ..... (ψυχρός);
- ε. Μην περπατάς ..... (βιαστικός), γιατί θα σκοντάψεις.
- στ. Ανέβηκα ..... (ψηλός – συγκριτικός), για να δω καλύτερα.
- ζ. Με το τρένο ταξιδεύεις ..... (άνετος) παρά με το λεωφορείο.

10. Να σχηματίσετε φράσεις στις οποίες θα χρησιμοποιήσετε τα επιρρήματα: δυνατά, ζωηρότερα, πολύ ακριβά, ήσυχα, πιο σπάνια, πολύ δίκαια, δυσκολότατα, όπως στο παράδειγμα:

- ✓ Φώναξα δυνατά, αλλά δε με άκουσες.
- ✓ .....
- ✓ .....
- ✓ .....
- ✓ .....
- ✓ .....
- ✓ .....

11. Να συμπληρώσετε τα κενά με τα αντίθετα των επιθέτων, όπως στο παράδειγμα:

- Είσαι μεγαλύτερος ή.....από τον Πέτρο;
- Είσαι μεγαλύτερος ή μικρότερος από τον Πέτρο;
- ✓ Για τις βερικοκιές έσκαψες ρηχότερα ή ..... από ό,τι για τις τριανταφυλλιές;
- ✓ Το δυτικό δωμάτιο είναι πιο ζεστό ή ..... από το ανατολικό;
- ✓ Περπατάς πιο αργά ή ..... από το Νίκο;
- ✓ Πέρυσι ήσουν ..... ή πιο παχύς;
- ✓ Αυτό το πακέτο είναι ελαφρότερο ή ..... από το άλλο;
- ✓ Χτες στη λαϊκή τα προϊόντα ήταν ..... ή ακριβότερα από την προηγούμενη φορά;
- ✓ Από την ανατολική μεριά η ανάβαση στο βουνό είναι εύκολη ενώ από τη δυτική .....

12. Γράψε ένα διάλογο ανάμεσα σε έναν αστυνομικό και σε έναν οδηγό που έκανε κάποια τροχαία παράβαση.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

## 6<sup>η</sup> ενότητα

### ΟΙ ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

#### α. Προσωπικές αντωνυμίες

1. Να συμπληρώσετε τα κενά με τις προσωπικές αντωνυμίες: **εγώ, εσύ, αυτός-αυτή-αυτό, εμείς, εσείς, αυτοί-αυτές-αυτά:**
  - α. .... θα αναλάβουμε το κουβάλημα των ξύλων.
  - β. .... βρήκαν επιτέλους δουλειά, ενώ ως τώρα ήταν άνεργες.
  - γ. .... φταις για την καθυστέρηση!
  - δ. .... δουλεύει πολύ. Είναι εργατικός άνθρωπος.
  - ε. .... είναι έγκυος.
  - στ. .... είναι ένα απλό κάδρο, που στολίζει τον τοίχο.
  - ζ. .... είμαι ο υπεύθυνος για την αλλαγή στο πρόγραμμα, ενώ  
..... δεν έχετε καμιά ευθύνη.
  - η. .... ψάχναμε τα παιδιά στον κήπο, αλλά εκείνα έβλεπαν τηλεόραση.
  - θ. .... να φύγουν και ..... να μείνουν. Όλες πρέπει να υπακούσουν.
  - ι. .... και ..... θα μπούμε στο άλλο λεωφορείο.
2. Να ξαναγράψετε τις φράσεις που ακολουθούν, αντικαθιστώντας τις υπογραμμισμένες λέξεις με προσωπικές αντωνυμίες, όπως στο παράδειγμα:
  - Ο Μίμης και ο Πάνος παίζουν μπάλα. → Αυτοί παίζουν μπάλα.

α. Εγώ και η Μαρία είμαστε ξαδέρφες.

→ .....

β. Η γιαγιά και ο παππούς μένουν στο χωριό.

→ .....

γ. Εσύ και ο αδερφός σου είστε καλεσμένοι στο πάρτι.

→ .....

δ. Το σκυλί και η γάτα παίζουν σαν φίλοι.

→ .....

ε. Εγώ και εσύ ξέρουμε την αλήθεια.

→ .....

στ. Το κατσαβίδι είναι στο συρτάρι.

→ .....

ζ. Ο Νίκος, η Ελένη και εγώ πηγαίνουμε στην ίδια τάξη.

→ .....

η. Το δέντρο και ο φράχτης είναι καταπράσινα.

→ .....

3. Να απαντήσετε στις ερωτήσεις που ακολουθούν, σύμφωνα με το παράδειγμα:

– Καθάρισες την αυλή; → Ναι, την καθάρισα.

α. Έβαλες το φαγητό στο ψυγείο; → .....

β. Έστειλες το γράμμα; → .....

γ. Έστειλες τους εργάτες στο χωράφι; → .....

δ. Τάισες τη γάτα; → .....

ε. Κάλεσες τον Κώστα στη γιορτή σου; → .....

στ. Έβαψες το δωμάτιο; → .....

- ζ. Είδες τη Σοφία και τη Χριστίνα; → .....
- η. Ρώτησες το Χρίστο και τον πατέρα του; → .....
4. Προσέξτε τον τονισμό: καθάρισε τον κήπο → καθάρισέ τον, φύλαξε τα χρήματα → φύλαξέ τα. Συνεχίστε:
- α. Άκουσε τη θεία → .....
- β. Κράτησε τα βιβλία → .....
- γ. Ρώτησε τους αστυνομικούς → .....
- δ. Κράτησε τις θέσεις → .....
- ε. Τηλεφώνησε στο Νίκο → .....
- στ. Σήκωσε το μωρό → .....

### β. Κτητικές αντωνυμίες

5. Να συμπληρώσετε τα κενά σύμφωνα με το παράδειγμα:
- το νησί μας → το δικό μας νησί
- ✓ των χωραφιών τους → .....
- ✓ η περιοχή τους → .....
- ✓ την τσάντα μου → .....
- ✓ του πατέρα μου → .....
- ✓ τις δουλειές τους → .....
- ✓ του φίλου μου → .....
- ✓ της κόρης σας → .....
- ✓ οι συγγενείς μας → .....
- ✓ η αγάπη τους → .....
- ✓ την γιαγιά τους → .....

6. Να συμπληρώσετε τα κενά σύμφωνα με το παράδειγμα:

- το δικό μου παιδί → το παιδί μου
- ✓ τις δικές σου δουλειές → .....
- ✓ του δικού μου σκύλου → .....
- ✓ το δικό του βιβλίο → .....
- ✓ το δικό της σπίτι → .....
- ✓ της δικής τους φωλιάς → .....
- ✓ οι δικοί μας φίλοι → .....
- ✓ η δική σας περιουσία → .....
- ✓ το δικό τους χωριό → .....
- ✓ των δικών τους προβλημάτων → .....

7. Προσέξτε τον τονισμό: ο δικός μου άνθρωπος → ο άνθρωπός μου, η δική μας απόφαση → η απόφασή μας. Συνεχίστε:

- ✓ το δικό μας πρόβλημα → .....
- ✓ το δικό τους μεροκάματο → .....
- ✓ το δικό μου αυτοκίνητο → .....
- ✓ η δική μου τηλεόραση → .....
- ✓ η δική σου υπόσχεση → .....
- ✓ του δικού του κατορθώματος → .....
- ✓ τα δικά τους καταστήματα → .....
- ✓ τα δικά τους λιπάσματα → .....

### γ. Οριστικές αντωνυμίες



8. Μα συμπληρώσετε τα κενά με τις οριστικές αντωνυμίες: **ο ίδιος, η ίδια, το ίδιο – μόνος μου, μόνος σου, μόνος του...**, όπως στο παράδειγμα:
- Θα ταξιδέψετε ..... ή θα έχετε παρέα;
  - Θα ταξιδέψετε μόνοι σας ή θα έχετε παρέα;
  - ✓ Εσύ ο ..... να έρθεις· μη στείλεις άλλον.
  - ✓ Στην εκδήλωση ήταν καλεσμένος ..... ο υπουργός παιδείας.
  - ✓ Ο Ηρακλής, όταν ήταν μωρό, έπνιξε ..... δύο μεγάλα φίδια.
  - ✓ Εσύ ο ..... θα αποφασίσεις για το μέλλον σου.
  - ✓ ..... έχτισα αυτό το σπίτι.
  - ✓ Αντιμετωπίσαμε ..... όλα τα προβλήματα.

#### **δ. Δεικτικές αντωνυμίες**

9. Να συμπληρώσετε τα κενά με την κατάλληλη δεικτική αντωνυμία (**αυτός, αυτή, αυτό** για κάτι κοντινό, **εκείνος, εκείνη, εκείνο** για κάτι μακρινό, **τέτοιος, τέτοια, τέτοιο** για την ποιότητα του ουσιαστικού και **τόσος, τόση, τόσο** για την ποσότητα του ουσιαστικού):
- α. ....τη μακρινή εποχή ο παππούς τη θυμάται με .....νοσταλγία και .....συγκίνηση!
  - β. Τα αποτελέσματα .....της δίαιτας είναι καταπληκτικά! Σε δύο μήνες θα χάσεις .....κιλά, που θα εντυπωσιαστείς!
  - γ. Τι ατυχία! Με .....διάβασμα και να πάρει .....βαθμούς!
  - δ. ....εκεί το κτίριο είναι το Δημαρχείο και .....εδώ μπροστά μας η Δημοτική Βιβλιοθήκη.
  - ε. ....το δέντρο στο βάθος του οικοπέδου είναι κερασιά;
  - στ. ....αυτοκίνητα δεν έχω ξαναδεί σ' .....εδώ το δρόμο!
  - ζ. Δε θα βρείτε πουθενά .....τιμές και ..... ποιότητα.

- η. .... εδώ το λεωφορείο θα πάρουμε ή .....που φαίνεται να έρχεται από μακριά;

### ε. Αναφορικές αντωνυμίες

10. Να συμπληρώσετε τα κενά με τον κατάλληλο τύπο της αντωνυμίας που δίνεται σε παρένθεση, όπως στο παράδειγμα:

- Εγώ θα σου δώσω.....(όσος) βοηθούς χρειαστείς
- Εγώ θα σου δώσω όσους βοηθούς χρειαστείς.
- ✓ Έλα και κάθισε μαζί μας .....(όσος) μέρες θέλεις.
- ✓ Διάλεξε .....(όποιος) από τα δύο δώρα θέλεις.
- ✓ Αυτή είναι η αδερφή του Πέτρου, .....(ο οποίος) αρραβωνιάστηκε ο ξάδερφός μου.
- ✓ Μπες σε ..... (όποιος) κατάσταση θέλεις και πάρε ..... (όσος) ρούχα χρειάζεσαι.
- ✓ Έχουμε χρέος να βοηθάμε .....(όσος) έχουν ανάγκη.
- ✓ « ..... (όσος) δε φτάνει η αλεπού τα κάνει κρεμαστάρια.»
- ✓ ..... (όποιος) και να ρωτούσες, δεν ήξερε να σου πει τίποτα.
- ✓ Έλα .....(όποιος) ώρα σε βολεύει.

11. Να συμπληρώσετε τα κενά με τις αντωνυμίες **που** και **ό,τι**:

- α. Από την πείνα τους έφαγαν ..... βρήκαν μπροστά τους.
- β. Ζητάω έναν υπάλληλο ..... να ξέρει γαλλικά.
- γ. Αγόρασα το αυτοκίνητο ..... ονειρευόμουν χρόνια.
- δ. Επιτέλους ήρθε η βροχή..... περίμεναν οι γεωργοί.
- ε. Έγινε στη ζωή του ..... ονειρευόταν από μικρός.

στ. Θα μου μείνει αξέχαστο το γλέντι ..... κάναμε στη γιορτή σου.

### στ. Ερωτηματικές αντωνυμίες

#### – Το υποκείμενο και το αντικείμενο του ρήματος

12. Να διατυπώσετε ερωτήσεις χρησιμοποιώντας τις ερωτηματικές αντωνυμίες (**ποιος-ποια-ποιο** και **τι**) για τις προτάσεις που ακολουθούν και να γράψετε το υποκείμενο και το αντικείμενο των ρημάτων, όπως στο παράδειγμα:

- Ο Πέτρος μαθαίνει κιθάρα.
- Ποιος μαθαίνει κιθάρα; → Ο Πέτρος. (υποκείμενο του ρήματος)
- Τι μαθαίνει ο Πέτρος; → Κιθάρα. (αντικείμενο του ρήματος)

α. Οι μουσικοί κάνουν πρόβα.

- ..... → .....
- ..... → .....

β. Τα παιδιά παίζουν ποδόσφαιρο.

- ..... → .....
- ..... → .....

γ. Η γιαγιά χαιδεύει τη γάτα.

- ..... → .....
- ..... → .....

δ. Ο Δήμαρχος μοίρασε τα βραβεία.

- ..... → .....
- .....

ε. Ο παππούς διαβάζει εφημερίδα.

- ..... → .....

- ..... → .....

στ. Ο κηπουρός έκοψε τον πλάτανο.

- ..... → .....

- ..... → .....

13. Να διατυπώσετε τις σχετικές ερωτήσεις και να γράψετε τα αντικείμενα, όπως στο παράδειγμα:

- Ο Γιάννης φώναξε το Γώργο.

- Ποιον φώναξε ο Γιάννης; → Το Γιώργο. (αντικείμενο του ρήματος)

α. Ο γιατρός εξετάζει τον άρρωστο.

- ..... → .....

β. Συνάντησα την αδερφή σου.

- ..... → .....

γ. Το αφεντικό κάλεσε τους εργάτες.

- ..... → .....

δ. Βρήκαμε το σκυλάκι.

- ..... → .....

ε. Το κοινό χειροκρότησε τους μουσικούς.

- ..... → .....

στ. Ο ταμίας μέτρησε τα χρήματα.

- ..... → .....

14. Να διατυπώσετε τις σχετικές ερωτήσεις και να γράψετε τα δύο αντικείμενα του κάθε ρήματος, όπως στο παράδειγμα:

- Ο θεός αγόρασε στον ανιψιό του ποδήλατο.

- Τι αγόρασε ο θεός; → ποδήλατο. (πρώτο αντικείμενο)
- Σε ποιον αγόρασε ποδήλατο; → στον ανιψιό του. (δεύτερο αντικείμενο)

α. Είπα στα παιδιά το νέο.

- ..... → .....

- ..... → .....

β. Ο Νίκος έδωσε την μπάλα στο Θωμά.

- ..... → .....

- ..... → .....

γ. Ανάθεσαν στον μπαμπά μου μια δουλειά.

- ..... → .....

- ..... → .....

δ. Η Ελένη είπε στη Σοφία ένα μυστικό.

- ..... → .....

- ..... → .....

ε. Τα παιδιά έδειξαν την αγάπη τους στα ζώα.

- ..... → .....

- ..... → .....

στ. Έδωσα το τηλέφωνό μου στους φίλους μου.

- ..... → .....

- ..... → .....

15. Να διατυπώσετε ερωτήσεις χρησιμοποιώντας την αντωνυμία **πόσος, πόση, πόσο**. Οι ερωτήσεις θα έχουν ως απάντηση τις φράσεις που ακολουθούν (βλ. στο παράδειγμα):

- Το σπίτι μας έχει πέντε δωμάτια. → Πόσα δωμάτια έχει το σπίτι σας;

α. Πήρε άδεια τεσσάρων εβδομάδων.

→ .....

β. Κάθε μήνα πληρώνουμε για κοινόχρηστα 50 ευρώ.

→ .....

γ. Στα δημόσια έργα απασχολήθηκαν 60 εργάτες.

→ .....

δ. Το ανιψάκι σου είναι 20 μηνών.

→ .....

ε. Έχει δύο κόρες και ένα γιο.

→ .....

στ. Το σπίτι μας είναι 90 τετραγωνικών.

→ .....

### ζ. Αόριστες αντωνυμίες

16. Να γράψετε δικές σας προτάσεις χρησιμοποιώντας αόριστες αντωνυμίες, όπως στα παραδείγματα όλων των περιπτώσεων:

α. **ένας, μια, ένα**

– Ρώτησα έναν και μου έδειξε το δρόμο.

→ .....

→ .....

β. **κανένας, καμιά, κανένα**

– Κανένας δε νοιάστηκε για αυτό το παιδί.

→ .....

→ .....

γ. **κάποιος, κάποια, κάποιο**

– Στο πάρκο συνάντησα κάποιους συμμαθητές μου.

→ .....

→ .....

δ. **μερικοί, μερικές, μερικά**

– Μερικά παιδιά παίζουν μέσα στο δρόμο.

→ .....

→ .....

ε. **κάτι**

– Βρήκα σε ένα μαγαζί κάτι που σε ενδιαφέρει.

→ .....

→ .....

στ. **κάμποσος, κάμποση, κάμποσο**

– Θα λείπω κάμποσους μήνες.

→ .....

→ .....

ζ. **κάθε – καθένας, καθεμιά καθένα**

– Έδωσαν στον καθένα από πέντε ευρώ.

→ .....

→ .....

→ .....

η. **άλλος, άλλη, άλλο**

– Τον άλλο χρόνο θα έρθω στην Ελλάδα για δύο μήνες.

→ .....

→ .....

17. Γράψε ένα γράμμα σε ένα φίλο σου που ζει εδώ και ένα χρόνο σε άλλο μέρος.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....



7<sup>η</sup> ενότητα

## ΟΙ ΦΩΝΕΣ, ΟΙ ΔΙΑΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΖΥΓΙΕΣ ΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

1. Να χωρίσετε τα ρήματα που ακολουθούν ανάλογα με τη φωνή τους· υπενθυμίζεται ότι στην ενεργητική φωνή ανήκουν όσα στο πρώτο πρόσωπο της οριστικής του ενεστώτα τελειώνουν σε **-ω** ή σε **-ώ** (π.χ. πληρώνω, χτυπώ) και στην παθητική φωνή όσα στο πρώτο πρόσωπο της οριστικής του ενεστώτα έχουν κατάληξη **-μαι** (π.χ. πληρώνομαι, χτυπιέμαι): **μολύνομαι, ζυγίζω, κλαίω, τραυματίζομαι, διπλώνω, τραβώ, νικώ, λύνομαι, συγυρίζω, στολίζομαι, τινάζω, βλέπω, μοιράζομαι, γυρνώ, κλείνω, κλείνομαι, αγοράζω, μένω, αγαπώ, φαίνομαι, φέρνω, παρασύρω, δηλώνω, παρασύρομαι, σκεπάζω, καταστρέφω, φωτίζω, εξετάζομαι:**

α. ενεργητική φωνή: .....

.....

.....

.....

β. παθητική φωνή: .....

.....

.....

.....

2. Να σχηματίσετε την παθητική φωνή των παρακάτω ρημάτων, όπως στο παράδειγμα:

-	σηκώνω	→	σηκώνομαι
✓	μεταφέρω	→	.....
✓	αναγκάζω	→	.....
✓	ντύνω	→	.....

- ✓ πιέζω → .....
- ✓ γυμνάζω → .....
- ✓ ετοιμάζω → .....
- ✓ διορθώνω → .....
- ✓ μορφώνω → .....
- ✓ στολίζω → .....
- ✓ εξετάζω → .....

3. Να σχηματίσετε την ενεργητική φωνή των ρημάτων που ακολουθούν, όπως στο παράδειγμα:

- μπλέκομαι → μπλέκω
- ✓ χτίζομαι → .....
- ✓ κρίνομαι → .....
- ✓ βάφομαι → .....
- ✓ μαζεύομαι → .....
- ✓ κόβομαι → .....
- ✓ απομακρύνομαι → .....
- ✓ βρέχομαι → .....
- ✓ διδάσκομαι → .....
- ✓ εξαφανίζομαι → .....
- ✓ μολύνομαι → .....

4. Τα ρήματα: **εργάζομαι, κάθομαι, σκέφτομαι, χρειάζομαι, εύχομαι, έρχομαι, δέχομαι, ενδιαφέρομαι** (όπως και πολλά άλλα στη γλώσσα μας) δεν έχουν ενεργητική φωνή. Αυτά τα ρήματα λέγονται **αποθετικά**. Στις φράσεις που ακολουθούν να συμπληρώσετε τα κενά χρησιμοποιώντας με τη σειρά τα παραπάνω ρήματα στον κατάλληλο τύπο:

- α. Εγώ και ο αδερφός μου .....στο ίδιο εργοστάσιο.
- β. Ο παππούς μας .....πάντα στην ίδια πολυθρόνα.
- γ. ....να αλλάξουμε σπίτι.
- δ. Τα παιδιά .....καινούρια παπούτσια.
- ε. Σήμερα γιορτάζω και όλοι μου ..... «χρόνια πολλά».
- στ. Τι ώρα .....το λεωφορείο;
- ζ. Γιορτάζω σε δύο μέρες, αλλά δε ..... επισκέψεις.
- η. Ποιος από σας .....να έρθει στην εκδρομή;

5. Τα ρήματα, ανάλογα με τη σημασία τους χωρίζονται σε: α) **ενεργητικά** (φανερώνουν ότι το υποκείμενο ενεργεί, κάνει κάτι: σκάβω), β) **μέσα** (φανερώνουν ότι το υποκείμενο ενεργεί, αλλά η ενέργεια πηγαίνει στο ίδιο: ντύνομαι), γ) **παθητικά** (φανερώνουν ότι το υποκείμενο δέχεται μια ενέργεια: φωτίζομαι) και δ) **ουδέτερα** (φανερώνουν ότι το υποκείμενο βρίσκεται σε μια κατάσταση: κοιμάμαι). Να κατατάξετε τα ρήματα που ακολουθούν στις παραπάνω κατηγορίες: **ψωνίζω, γυμνάζομαι, ανεβαίνω, ετοιμάζω, ξυρίζομαι, χτενίζομαι, ονειροπολώ, τραβώ, εγχειρίζομαι, ξεκουράζομαι, στεφανώνομαι, καίγομαι, τρίβομαι, ράβω, ψάχνω, στέλνω, γράφομαι, δένω, τρέχω, αγωνίζομαι:**

- α. ενεργητικά:.....
- β. μέσα:.....
- γ. παθητικά:.....
- δ. ουδέτερα:.....

6. Να σημειώσετε τη διάθεση των ρημάτων στις προτάσεις που ακολουθούν:

- α. Ο δυνατός αέρας ξερίζωσε τα δέντρα. (.....)
- β. Ο βοσκός ξεκουραζόταν στη σκιά ενός δέντρου. (.....)

- γ. Το σπίτι αυτό βιάφτηκε πριν από πέντε χρόνια. (.....)
- δ. Το μωρό εμβολιάστηκε για ιλαρά. (.....)
- ε. Τα δέντρα φυτεύτηκαν και το γρασίδι κουρεύτηκε. (...../.....)
- στ. Ο μαέστρος διευθύνει την ορχήστρα. (.....)

7. Τα ρήματα, ανάλογα με τον τρόπο με τον οποίο κλίνονται, χωρίζονται σε δύο ομάδες, που λέγονται **συζυγίες**: Στην πρώτη συζυγία ανήκουν όσα τελειώνουν σε **-ω** (δένω) και **-ομαι** (δένομαι) και στη δεύτερη όσα τελειώνουν σε **-ώ** και **-ιέμαι** (αγαπώ, αγαπιέμαι) και **-ώ** και **-ούμαι** (αδικώ, αδικούμαι). Να κατατάξετε το καθένα από τα παρακάτω ρήματα στη συζυγία στην οποία ανήκει: **ακουμπώ, κελαηδώ, δέχομαι, παρηγοριέμαι, διαλύω, δανείζω, δανείζομαι, πονώ, τρυπώ, τηλεφωνώ, πουλιέμαι, πλάθω, βαριέμαι, παρακαλώ, αναχωρώ, συλλογίζομαι, κυβερνώ, κυβερνιέμαι, κατοικώ, ονειρεύομαι, αγοράζω, τραβώ, πετιέμαι, ησυχάζω, δακρύζω, πουλώ, λυπούμαι, στενοχωριέμαι, βοηθώ:**

α. ρήματα της πρώτης συζυγίας:

.....

.....

.....

.....

β. ρήματα της δεύτερης συζυγίας:

.....

.....

.....

.....

8. Προσπάθησε να πείσεις τους γονείς σου να σε αφήσουν να πας μια ημερήσια εκδρομή με τους φίλους σου.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

## 8<sup>η</sup> ενότητα

### Η ΚΛΙΣΗ ΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΣΥΖΥΓΙΑΣ

1. Να συμπληρώσετε τα κενά με τους κατάλληλους τύπους των ρημάτων **είμαι** και **έχω**:
  - α. (σήμερα) .....πρόθυμη να σε βοηθήσω, όμως δεν ..... χρήματα.  
 (χτες) ..... πρόθυμη να σε βοηθήσω, όμως δεν ..... χρήματα.  
 (αύριο) .....πρόθυμη να σε βοηθήσω, όμως δε ..... χρήματα.
  - β. (σήμερα) Εγώ και οι φίλοι μου..... απασχολημένοι, γιατί ..... προπρόνηση.  
 (χτες) Εγώ και οι φίλοι μου ..... απασχολημένοι, γιατί ..... προπρόνηση.  
 (αύριο) Εγώ και οι φίλοι μου ..... απασχολημένοι, γιατί ..... προπρόνηση.
  - γ. (σήμερα) Εσείς ..... δουλειά, όμως δεν ..... μόνιμοι.  
 (πέρσι) Εσείς.....δουλειά, όμως δεν ..... μόνιμοι.  
 (στο μέλλον) Εσείς .....δουλειά, όμως δε ..... μόνιμοι.
  
2. Να συμπληρώσετε τα κενά με τον ενεστώτα και τον παρατατικό των ρημάτων που δίνονται σε παρένθεση, όπως στο παράδειγμα:
  - Η γιαγιά...../(μαγειρεύω) ωραία.
  - Η γιαγιά μαγειρεύει / μαγείρευε ωραία.
  - ✓ Εσύ ...../(ποτίζω) τον κήπο;
  - ✓ Οι γονείς μου ...../(ταξιδεύω) με πλοίο.

- ✓ Εσείς κάθε απόγευμα ...../..... (παίζω) για μισή ώρα;
- ✓ Αυτοί οι δυο ...../.....(δουλεύω) μέρα νύχτα.
- ✓ Ο αδερφός μου ...../..... (βλέπω) τηλεόραση κάθε μέρα.
- ✓ Εγώ και ο Νίκος ...../.....(μένω) στην ίδια γειτονιά.
- ✓ Εγώ κάθε πρωί ...../..... (πίνω) γάλα.
- ✓ Εσείς ...../.....(μαζεύω) λουλούδια.

3. Να συμπληρώσετε τα κενά σύμφωνα με το παράδειγμα:

- σκάβω (τώρα) – έσκαβα (χτες) – θα σκάβω (στο μέλλον συνεχώς) – θα σκάψω (στο μέλλον κάποια στιγμή)

ρίχνουν	έριχναν	θα ρίχνουν	θα ρίξουν
θερίζω	.....	.....	.....
αγοράζεις	.....	.....	.....
επιστρέφει	.....	.....	.....
ταξιδεύουμε	.....	.....	.....
σηκώνετε	.....	.....	.....
ντύνεις	.....	.....	.....
διαλέγετε	.....	.....	.....
ψωνίζουν	.....	.....	.....
ράβουν	.....	.....	.....

4. Να συμπληρώσετε τα κενά με τον εξακολουθητικό ή το στιγμιαίο μέλλοντα, ανάλογα με το νόημα:

- α. Εγώ το καλοκαίρι.....(γράφω) ημερολόγιο κάθε μέρα.
- β. Εσύ ..... (δουλεύω) από το πρωί ως το βράδυ.
- γ. ....(ψωνίζω), μόλις σχολάσω.

- δ. Επιστρέφοντας από τη δουλειά.....(αγοράζω) εφημερίδα.  
 ε. Εμείς ..... (παίζω) για μία ώρα ακόμη.  
 στ. Αύριο εμείς .....(κλαδεύω) τα δέντρα όλο το πρωί.

5. Να γράψετε τον εξακολουθητικό και το στιγμιαίο μέλλοντα των παρακάτω ρημάτων, όπως στο παράδειγμα της κάθε ομάδας:

✓ ακούω	θα ακούω	θα ακούσω
✓ αρχίζω	.....	.....
✓ δροσίζω	.....	.....
✓ οργώνω	.....	.....
✓ πληρώνω	.....	.....
✓ λογαριάζω	.....	.....
✓ λύνω	.....	.....
✓ στολίζω	.....	.....
✓ βρέχω	θα βρέχω	θα βρέξω
✓ δείχνω	.....	.....
✓ μπλέκω	.....	.....
✓ φυλάγω	.....	.....
✓ ψάχνω	.....	.....
✓ τυλίγω	.....	.....
✓ κλέβω	θα κλέβω	θα κλέψω
✓ κόβω	.....	.....
✓ στρέφω	.....	.....
✓ σκύβω	.....	.....



- ✓ στρίβω .....  
 ✓ μουσκεύω .....

6. Να συμπληρώσετε τα κενά σύμφωνα με το παράδειγμα της κάθε ομάδας, έχοντας υπόψη τις σημασίες των χρόνων: ψήνω (τώρα), έψηνα (στο παρελθόν συνεχώς), θα ψήνω (στο μέλλον συνεχώς), θα ψήσω (στο μέλλον κάποια στιγμή), έψησα (στο παρελθόν κάποια στιγμή):

- ✓ γυρίζω γύριζα θα γυρίζω θα γυρίσω γύρισα  
 ✓ διαβάζω .....  
 ✓ σηκώνω .....  
 ✓ στερεώνω .....  
 ✓ καρφώνω .....

- ✓ πλέκω έπλεκα θα πλέκω θα πλέξω έπλεξα  
 ✓ διαλέγω .....  
 ✓ τρέχω .....  
 ✓ βήχω .....  
 ✓ φτιάχνω .....

- ✓ ράβω έραβα θα ράβω θα ράψω έραψα  
 ✓ γράφω .....  
 ✓ λείπω .....  
 ✓ δουλεύω .....  
 ✓ μαγειρεύω .....  
 ✓ ταξιδεύω .....

7. Να γράψετε δίπλα στη οριστική του αορίστου των ρημάτων που ακολουθούν την οριστική του ενεστώτα, όπως στο παράδειγμα:

- ✓ ανέβηκαν → ανεβαίνω
- ✓ μπήκαμε → .....
- ✓ βρήκες → .....
- ✓ είδαν → .....
- ✓ πήρατε → .....
- ✓ ήρθες → .....
- ✓ ήπιε → .....
- ✓ έφαγαν → .....
- ✓ κατεβήκαμε → .....
- ✓ βγήκαμε → .....
- ✓ είπατε → .....
- ✓ πήγαν → .....

8. Να συμπληρώσετε τα κενά με την προστακτική του ενεστώτα και του αορίστου, σύμφωνα με το παράδειγμα:

- |   |         |        |       |       |
|---|---------|--------|-------|-------|
| ✓ | ράβε    | ράβετε | ράψε  | ράψτε |
| ✓ | κάρφωνε | .....  | ..... | ..... |
| ✓ | στόλιζε | .....  | ..... | ..... |
| ✓ | παίξε   | .....  | ..... | ..... |
| ✓ | δείχνε  | .....  | ..... | ..... |
| ✓ | διάβαζε | .....  | ..... | ..... |
| ✓ | άπλωνε  | .....  | ..... | ..... |
| ✓ | άναβε   | .....  | ..... | ..... |

8. Να μεταφέρετε στον άλλον αριθμό τις παρακάτω προστακτικές, όπως στο παράδειγμα:

- ✓ ανέβα → ανεβείτε
- ✓ κατεβείτε → .....
- ✓ μπες → .....
- ✓ βγείτε → .....
- ✓ δες → .....
- ✓ βρείτε → .....
- ✓ πιείτε → .....
- ✓ έλα → .....
- ✓ πάρτε → .....
- ✓ φάε → .....

9. Να συμπληρώσετε τα κενά με τον κατάλληλο τύπο της οριστικής του αορίστου του ρήματος που δίνεται σε παρένθεση:

- α. Ελένη, .....(παίρνω) το ποδήλατό σου και .....(έρχομαι) στο σπίτι μου.
- β. Παιδιά, .....(κοιτάζω) από το παράθυρο και .....(βλέπω) τη βροχή.
- γ. Εσύ .....(τρώω) πρώτα κι ύστερα .....(παίζω).
- δ. Γιάννη, ..... (βρίσκω) ένα κιβώτιο και .....(βάζω) μέσα αυτά τα φρούτα.
- ε. Εσύ Μαρία, .....(συνεχίζω) το διάβασμα και εσύ Πέτρο .....(ανάβω) τη φωτιά και.....(ψήνω) τις μπιριζόλες.
- στ. Νίκη, .....(κατεβαίνω) προσεχτικά και μετά .....(λύνω) το σχοινί.

10. Να συμπληρώσετε τα κενά με τους συντελεσμένους χρόνους των ρημάτων (τον παρακείμενο, τον υπερσυντέλικο και το συντελεσμένο μέλλοντα), όπως στο παράδειγμα:

✓	(έχασα)	έχω χάσει	είχα χάσει	θα έχω χάσει
✓	(έψησα)	.....	.....	.....
✓	(διάβασα)	.....	.....	.....
✓	(έλειψα)	.....	.....	.....
✓	(σήκωσα)	.....	.....	.....
✓	(έπεσα)	.....	.....	.....
✓	(άνοιξα)	.....	.....	.....
✓	(έδιωξα)	.....	.....	.....
✓	(κάλυψα)	.....	.....	.....
✓	(άρπαξα)	.....	.....	.....
✓	(πρόσεξα)	.....	.....	.....

11. Να γράψετε τον υπερσυντέλικο και τον συντελεσμένο μέλλοντα των ρημάτων που ακολουθούν:

✓	έχω ανεβεί	.....	.....
✓	έχεις κατεβεί	.....	.....
✓	έχει μπει	.....	.....
✓	έχουμε βγει	.....	.....
✓	έχετε δει	.....	.....
✓	έχουν βρει	.....	.....
✓	έχω πει	.....	.....
✓	έχεις πει	.....	.....
✓	έχει πάει	.....	.....

- ✓ έχουμε έρθει .....
- ✓ έχετε πάρει .....
- ✓ έχουν φάει .....

12. Να συμπληρώσετε τα κενά με το ρήμα στο χρόνο που δηλώνεται, όπως στο παράδειγμα:

- Εγώ.....(βάφω, παρακείμενος) τα κάγκελα του σπιτιού.
- Εγώ έχω βάψει τα κάγκελα του σπιτιού.
- α. Ο σκύλος .....(φέρνω, παρακείμενος ) στη αυλή διάφορα άχρηστα πράγματα.
- β. Αύριο .....(παίρνω, συντελεσμένος μέλλοντας) τις αποφάσεις μου.
- γ. Ο παππούς μου χτες το βράδυ .....(διαβάζω, υπερσυντέλικος) την εφημερίδα του, πριν κοιμηθεί.
- δ. Πριν εγκατασταθώ εδώ, .....(μένω, υπερσυντέλικος) στην Ιταλία τρία χρόνια.
- ε. Ως το Πάσχα εμείς .....(βάφω, συντελεσμένος, μέλλοντας) όλο το σπίτι.
- στ. Τη στιγμή που μου τηλεφώνησες .....(ολοκληρώνω, υπερσυντέλικος) τις δουλειές στον κήπο.
- ζ. Ώσπου να έρθεις εσύ, .....(φτάνω, συντελεσμένος μέλλοντας) και όλοι οι άλλοι.
- η. Την ώρα που μπαίναμε στο σπίτι, εσείς.....(τελειώνω, υπερσυντέλικος) τη συζήτηση.

13. Να συμπληρώσετε τα κενά με την υποτακτική του ενεστώτα και του αορίστου σύμφωνα με το παράδειγμα:

- ✓ να ψωνίζω      να ψωνίζουμε      να ψωνίσω      να ψωνίσουμε

✓	να γράφω	.....	.....	.....
✓	να δανείζω	.....	.....	.....
✓	να αγκαλιάζω	.....	.....	.....
✓	να μοιράζω	.....	.....	.....
✓	να ταξιδεύω	.....	.....	.....
✓	να αρπάζω	.....	.....	.....
✓	να κοιτάζω	.....	.....	.....
✓	να ξοδεύω	.....	.....	.....

14. Να συμπληρώσετε τα κενά με τα άλλα πρόσωπα του ενεστώτα και του παρατατικού της παθητικής φωνής, σύμφωνα με το παράδειγμα:

✓	ντύνομαι	ντύνεσαι	ντύνεται	ντυνόμαστε	ντύνεστε	ντύνονται
✓	πλένομαι	.....	.....	.....	.....	.....
✓	δέχομαι	.....	.....	.....	.....	.....
✓	κάθομαι	.....	.....	.....	.....	.....
✓	σέβομαι	.....	.....	.....	.....	.....
✓	φαίνομαι	.....	.....	.....	.....	.....
✓	ντυνόμουν	ντυνόσουν	ντυνόταν	ντυνόμασταν	ντυνόσασταν	ντύνονταν
✓	πλενόμουν	.....	.....	.....	.....	.....
✓	δεχόμουν	.....	.....	.....	.....	.....
✓	καθόμουν	.....	.....	.....	.....	.....
✓	σεβόμουν	.....	.....	.....	.....	.....
✓	φαινόμουν	.....	.....	.....	.....	.....

15. Να συμπληρώσετε τα κενά με τον παρατατικό και τον εξακολουθητικό μέλλοντα της παθητικής φωνής των ρημάτων, έχοντας υπόψη τη ση-

μασία των χρόνων όπως στο παράδειγμα: ντύνομαι (τώρα), ντυνόμουν (στο παρελθόν), θα ντύνομαι ( στο μέλλον):

✓	κουράζεσαι	κουραζόσουν	θα κουράζεσαι
✓	πιέζεται	.....	.....
✓	ετοιμαζόμαστε	.....	.....
✓	πλένεστε	.....	.....
✓	λούζονται	.....	.....
✓	μορφώνεται	.....	.....
✓	πληρωνόμαστε	.....	.....
✓	ερχόσαστε	.....	.....
✓	ονειρεύεται	.....	.....
✓	σκέφτομαι	.....	.....
✓	ντρέπεσαι	.....	.....

16. Να συμπληρώσετε τα κενά με τα άλλα πρόσωπα του παθητικού αορίστου και του στιγμιαίου μέλλοντα σύμφωνα με τα παραδείγματα της κάθε ομάδας:

✓	δέθηκα	δέθηκες	δέθηκε	δεθήκαμε	δεθήκατε	δέθηκαν
✓	λύθηκα	.....	.....	.....	.....	.....
✓	ενώθηκα	.....	.....	.....	.....	.....
✓	βρέθηκα	.....	.....	.....	.....	.....
✓	στάθηκα	.....	.....	.....	.....	.....
✓	κρύφτηκα	.....	.....	.....	.....	.....
✓	δανείστηκα	.....	.....	.....	.....	.....
✓	δέχτηκα	.....	.....	.....	.....	.....
✓	μαζεύτηκα	.....	.....	.....	.....	.....

✓	θα δεθώ	θα δεθείς	θα δεθεί	θα δεθούμε	θα δεθείτε	θα δεθούν
✓	θα λυθώ	.....	.....	.....	.....	.....
✓	θα ενωθώ	.....	.....	.....	.....	.....
✓	θα βρεθώ	.....	.....	.....	.....	.....
✓	θα σταθώ	.....	.....	.....	.....	.....
✓	θα κρυφτώ	.....	.....	.....	.....	.....
✓	θα δανειστώ	.....	.....	.....	.....	.....
✓	θα δεχτώ	.....	.....	.....	.....	.....
✓	θα μαζευτώ	.....	.....	.....	.....	.....

17. Να συμπληρώσετε τα κενά σύμφωνα με το παράδειγμα, έχοντας υπόψη τις σημασίες των χρόνων: ντύνομαι (τώρα), ντύθηκα (στο παρελθόν, κάποια στιγμή), θα ντυθώ (στο μέλλον, κάποια στιγμή):

✓	χάνομαι	χάθηκα	θα χαθώ
✓	δένεσαι	.....	.....
✓	διορθώνεται	.....	.....
✓	ζεσταινόμαστε	.....	.....
✓	βρίσκεστε	.....	.....
✓	υπόσχονται	.....	.....
✓	ξυρίζομαι	.....	.....
✓	ορκίζεσαι	.....	.....
✓	γράφεται	.....	.....

18. Να μεταφέρετε από τον ενικό στον πληθυντικό τις φράσεις που ακολουθούν:



- α. Σήμερα στάθηκα τυχερός.  
.....
- β. Μη βγαίνεις έξω! Θα βραχείς!  
.....
- γ. Ξυριζόμουν τη στιγμή που δέχτηκα το τηλεφώνημα σου.  
.....
- δ. Ο κήπος σκάφηκε, όμως το δέντρο δεν φυτεύτηκε ακόμη.  
.....
- ε. Γυμναζόμουν κάθε μέρα, αλλά από αύριο θα γυμνάζομαι μέρα παρά μέρα.  
.....
- στ. Ετοιμάστηκες κιόλας; Εγώ ούτε λούστηκα ούτε ξυρίστηκα.  
.....
- ζ. Η αίθουσα θα απολυμανθεί και θα βαφτεί.  
.....
- η. Τα δέντρο θα κοπεί και ο κορμός του θα χρησιμοποιηθεί.  
.....

19. Να συμπληρώσετε τα κενά με τον άλλο τύπο της προστακτικής του παθητικού αορίστου, όπως στο παράδειγμα:

- |   |           |           |
|---|-----------|-----------|
| ✓ | δέσου     | → δεθείτε |
| ✓ | ντύσου    | → .....   |
| ✓ | κρύψου    | → .....   |
| ✓ | ετοιμάσου | → .....   |
| ✓ | ξυρίσου   | → .....   |
| ✓ | κοιτάξου  | → .....   |

- ✓ εξαφανίσου → .....
- ✓ φυλάξου → .....
- ✓ συγκεντρώσου → .....
- ✓ ορκίσου → .....

20. Να συμπληρώσετε τα κενά με τον κατάλληλο τύπο της προστακτικής του παθητικού αορίστου που δίνεται σε παρένθεση, όπως στο παράδειγμα:

- Μπες στο σπίτι και.....(βολεύομαι) όσο μπορείς καλύτερα.
- Μπες στο σπίτι και βολέψου όσο μπορείς καλύτερα.
- α. Παιδιά, .....(ετοιμάζομαι) γρήγορα, φεύγουμε!
- β. Δε σε πιστεύω· .....(ορκίζομαι) ότι μου λες την αλήθεια.
- γ. ....(γράφομαι) και εσύ στον οικολογικό σύλλογο της πόλης.
- δ. Γρήγορα .....(απομακρύνομαι) όλοι από τα κάγκελα!
- ε. Πέτρο, .....(φυλάγομαι), ο αέρας είναι δυνατός!
- στ. ....(σκέφτομαι) καλά πριν απαντήσετε!

21. Να συμπληρώσετε τα κενά με τους συντελεσμένους χρόνους της παθητικής φωνής σύμφωνα με το παράδειγμα:

- |                 |            |              |
|-----------------|------------|--------------|
| ✓ έχω δεθεί     | είχα δεθεί | θα έχω δεθεί |
| ✓ έχω σηκωθεί   | .....      | .....        |
| ✓ έχω ξεραθεί   | .....      | .....        |
| ✓ έχω σιδερωθεί | .....      | .....        |
| ✓ έχω ορκιστεί  | .....      | .....        |
| ✓ έχω σκεφτεί   | .....      | .....        |
| ✓ έχω ανοιχτεί  | .....      | .....        |

22. Να γράψετε δίπλα από κάθε ρήμα το πρώτο πρόσωπο της οριστικής του ενεστώτα, όπως στο παράδειγμα:

- ✓ θα έχω ντραπεί → ντρέπομαι
- ✓ έχω γίνει → .....
- ✓ είχα βραχεί → .....
- ✓ θα έχω φανεί → .....
- ✓ έχω κοπεί → .....
- ✓ θα έχω στραφεί → .....
- ✓ είχα καεί → .....
- ✓ έχω τραφεί → .....

23. Να γράψετε τη μετοχή του παθητικού παρακειμένου σύμφωνα με το παράδειγμα της κάθε ομάδας:

- ✓ δένομαι → δεμένος
- ✓ διορθώνομαι → .....
- ✓ συγκεντρώνομαι → .....
- ✓ ντύνομαι → .....
- ✓ ψήνομαι → .....
  
- ✓ ανάβομαι → αναμμένος
- ✓ βάφομαι → .....
- ✓ σκάβομαι → .....
- ✓ εγκαταλείπομαι → .....
- ✓ κρύβομαι → .....

✓	αλέθομαι	→ αλεσμένος
✓	γυμνάζομαι	→ .....
✓	οργίζομαι	→ .....
✓	στολίζομαι	→ .....
✓	σκουπίζομαι	→ .....
✓	ανοίγομαι	→ ανοιγμένος
✓	βρέχομαι	→ .....
✓	διαλέγομαι	→ .....
✓	διδάσκομαι	→ .....
✓	πνίγομαι	→ .....
✓	φυλάγομαι	→ .....

24. Να μετατρέψετε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική, όπως στο παράδειγμα:

– Ο γιατρός εξετάζει τους αρρώστους.

→ Ο άρρωστοι εξετάζονται από το γιατρό.

α. Η νεροποντή παρέσυρε δύο αυτοκίνητα.

→ .....

β. Το δικαστήριο αθώωσε τον κατηγορούμενο.

→ .....

γ. Οι εργάτες έσκαψαν τα θεμέλια.

→ .....

δ. Ο ηλεκτρολόγος επιδιόρθωσε το πλυντήριο.

→ .....

ε. Ο ταμίας θα πληρώσει τους υπαλλήλους.

→ .....

στ. Οι γεωργοί καλλιεργούν τα χωράφια.

→ .....

25. Να μετατρέψετε την παθητική σύνταξη σε ενεργητική, όπως στο παράδειγμα:

– Τα χαντάκι σκάφτηκε από έναν εργάτη → Ένας εργάτης έσκαψε το χαντάκι

α. Το χωράφι πουλήθηκε από το γιο του ιδιοκτήτη.

→ .....

β. Τα εμπορεύματα μεταφέρθηκαν από τους αχθοφόρους.

→ .....

γ. Από ποιον αγοράστηκε αυτό το σπίτι;

→ .....

δ. Από ποιον επιδιορθώθηκε η βρύση;

→ .....

ε. Ο κάμπος ποτίζεται από ένα μεγάλο κανάλι.

→ .....

στ. Ο κλέφτης οδηγήθηκε από έναν αστυνομικό στο τμήμα.

→ .....

9<sup>η</sup> ενότητα

## Η ΚΛΙΣΗ ΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΣΥΖΥΓΙΑΣ

1. Να συμπληρώσετε τα κενά με τους υπόλοιπους τύπους των ρημάτων:
- |        |       |         |         |        |        |
|--------|-------|---------|---------|--------|--------|
| μετράω | ..... | .....   | .....   | .....  | .....  |
| .....  | πατάς | .....   | .....   | .....  | .....  |
| .....  | ..... | πεινάει | .....   | .....  | .....  |
| .....  | ..... | .....   | περνάμε | .....  | .....  |
| .....  | ..... | .....   | .....   | ορμάτε | .....  |
| .....  | ..... | .....   | .....   | .....  | χωράνε |
2. Τις φράσεις που ακολουθούν να τις μεταφέρετε από τον ενικό στον πληθυντικό, όπως στο παράδειγμα:
- Ποιο πλοίο ξεκινάει τώρα; → Ποια πλοία ξεκινάνε τώρα;
  - α. Βοηθάω όποιον έχει ανάγκη.  
→ .....
  - β. Ποιος χτυπάει την πόρτα;  
→ .....
  - γ. Μιλάς πολύ σιγά και δε σε ακούω.  
→ .....
  - δ. Η φίλη μου τραγουδάει πολύ ωραία.  
→ .....
  - ε. Γιατί δεν απαντάς σ' αυτό που σε ρωτάω;  
→ .....

στ. Τι προτιμάς για το μεσημέρι;

→ .....

3. Να συμπληρώσετε τα κενά με τους υπόλοιπους τύπους των ρημάτων:

μπορώ	.....	.....	.....	.....	.....
.....	αργείς	.....	.....	.....	.....
.....	.....	εξηγεί	.....	.....	.....
.....	.....	.....	οδηγούμε	.....	.....
.....	.....	.....	.....	αναχωρείτε	.....
.....	.....	.....	.....	.....	θεωρούν

4. Να συμπληρώσετε τα κενά με τον κατάλληλο τύπο του ρήματος που δίνεται σε παρένθεση, όπως στο παράδειγμα:

– Εσύ .....(συμφωνώ) με το πρόγραμμα της εκδρομής;

→ Εσύ συμφωνείς με το πρόγραμμα της εκδρομής;

α. Στο μαγαζί του ο θείος μου .....(απασχολώ) τρεις υπαλλήλους.

β. Είστε έτοιμοι; Σε λίγο .....(αναχωρώ)!

γ. Οι γεωργοί .....(καλλιεργώ) τα χωράφια με σύγχρονα μηχανήματα.

δ. Γιατί δεν .....(προσπαθώ) να αλλάξεις τη ζωή σου;

ε. Εσείς δεν .....(παρατηρώ) καμιά αλλαγή στη συμπεριφορά του;

στ. Αν αργήσω το βράδυ, η μαμά μου .....(ανησυχώ).

5. Να συμπληρώσετε τα κενά με τους υπόλοιπους τύπους του παρατατικού και του αορίστου, όπως στα παραδείγματα:

✓	ζητούσα	ζητούσες	ζητούσε	ζητούσαμε	ζητούσατε	ζητούσαν
✓	μπορούσα	.....	.....	.....	.....	.....
✓	κρατούσα	.....	.....	.....	.....	.....
✓	ρωτούσα	.....	.....	.....	.....	.....
✓	πονούσα	.....	.....	.....	.....	.....
✓	τραβούσα	.....	.....	.....	.....	.....
✓	ζήτησα	ζήτησες	ζήτησε	ζητήσαμε	ζητήσατε	ζήτησαν
✓	μπόρεσα	.....	.....	.....	.....	.....
✓	κράτησα	.....	.....	.....	.....	.....
✓	ρώτησα	.....	.....	.....	.....	.....
✓	πόνεσα	.....	.....	.....	.....	.....
✓	τράβηξα	.....	.....	.....	.....	.....

6. Να απαντήσετε στις ερωτήσεις που ακολουθούν, όπως στο παράδειγμα:

– Νοστάλγησες το χωριό σου; – Ναι, νοστάλγησα το χωριό μου.

α. Οδηγούσες προσεχτικά;

→ Ναι, .....

β. Ξύπνησες πιο νωρίς από τη Μαρία;

→ Ναι, .....

γ. Εκείνοι ρωτούσαν κι εσείς απαντούσατε;

→ Ναι, .....

δ. Ανησυχήσατε και γι' αυτό τηλεφωνήσατε;

→ Ναι, .....

ε. Συναντήσατε τους φίλους σας και συζητήσατε μαζί τους;





- ✓ θα τραβώ .....
- ✓ θα κοιτώ .....
- ✓ θα ρουφώ .....
- ✓ θα πετώ .....

8. Τις φράσεις που ακολουθούν να τις μεταφέρετε από τον εξακολουθητικό στο στιγμιαίο μέλλοντα και από τον ενικό στον πληθυντικό αριθμό, όπως στο παράδειγμα:

– Εγώ θα ρωτάω και εσύ θα απαντάς.

→ Εμείς θα ρωτήσουμε και εσείς θα απαντήσετε.

α. Το καλοκαίρι θα τραγουδάω και θα γλεντάω.

→ .....

β. Θα σε χαιρετάω από το μπαλκόνι και θα κουνάω το μαντίλι.

→ .....

γ. Δε θα αδιαφορείς για την υγεία σου και θα ακολουθείς σχολαστικά τις οδηγίες μου.

→ .....

δ. Πόσες ώρες θα με απασχολείς και πόσα ένσημα θα μου κολλάς;

→ .....

ε. Θα σου τηλεφωνώ και θα σε πληροφορώ για τις αλλαγές στο πρόγραμμα.

→ .....

στ. Θα καλλιεργώ το προϊόν που θα κυριαρχεί στην αγορά.

→ .....

9. Να συμπληρώσετε τα κενά με τους συντελεσμένους χρόνους των ρημάτων, σύμφωνα με το παράδειγμα της κάθε ομάδας:

✓	αγάπησα	έχω αγαπήσει	είχα αγαπήσει	θα έχω αγαπήσει
✓	γλέντησα	.....	.....	.....
✓	ξύπνησα	.....	.....	.....
✓	χτύπησα	.....	.....	.....
✓	μίλησα	.....	.....	.....
✓	κάλεσα	έχω καλέσει	είχα καλέσει	θα έχω καλέσει
✓	επαίνεσα	.....	.....	.....
✓	πόνεσα	.....	.....	.....
✓	μπόρεσα	.....	.....	.....
✓	χώρεσα	.....	.....	.....
✓	γέλασα	έχω γελάσει	είχα γελάσει	θα έχω γελάσει
✓	δίψασα	.....	.....	.....
✓	ξέχασα	.....	.....	.....
✓	χάλασα	.....	.....	.....
✓	πείνασα	.....	.....	.....
✓	βούτηξα	έχω βουτήξει	είχα βουτήξει	θα έχω βουτήξει
✓	κοίταξα	.....	.....	.....
✓	πέταξα	.....	.....	.....
✓	φύσηξα	.....	.....	.....
✓	ρούφηξα	.....	.....	.....

10. Να μεταφέρετε στον πληθυντικό τις ακόλουθες φράσεις, όπως στο παράδειγμα:

- Ως το καλοκαίρι θα έχω αλλάξει αυτοκίνητο.
  - Ως το καλοκαίρι θα έχουμε αλλάξει αυτοκίνητο.
  - α. Εσύ είχες νικήσει στο χτεσινό αγώνα;
  - .....
  - β. Πέρυσι εσύ είχες καλλιεργήσει αυτό το χωράφι;
  - .....
  - δ. Σε έχω παρακαλέσει να φέρεσαι ευγενικά.
  - .....
  - ε. Αυτός ο νόμος έχει καταργηθεί.
  - .....
  - στ. Ποιος σε είχε τοποθετήσει σ' αυτή τη θέση;
  - .....
11. Να συμπληρώσετε τα κενά με τον άλλο τύπο της προστακτικής του ε-νεστώτα ή του αορίστου, σύμφωνα με τα παραδείγματα:
- Κολύμπα πιο γρήγορα. → Κολυμπάτε πιο γρήγορα.
  - Κολυμπήστε πιο γρήγορα. → Κολύμπησε πιο γρήγορα.
  - α. Χτύπα την πόρτα πριν μπεις μέσα → .....
  - β. Κρατήστε μου μία θέση → .....
  - γ. Μάσα καλά το φαγητό σου → .....
  - δ. Χαμογέλασε στο φακό! → .....
  - ε. Φόρεσε τα καλά σου → .....
  - στ. Μετρήστε τα βιβλία σας → .....
  - ζ. Κράτησε την ψυχραιμία σου → .....
  - η. Τράβα κουπί! → .....

12. Να συμπληρώσετε τα κενά σύμφωνα με το πρώτο παράδειγμα της κάθε ομάδας:

✓	κυλιέμαι	κυλιέσαι	κυλιέται	κυλιόμαστε	κυλιέστε	κυλιούνται
✓	φοριέμαι	.....	.....	.....	.....	.....
✓	βαριέμαι	.....	.....	.....	.....	.....
✓	πετιέμαι	.....	.....	.....	.....	.....
✓	τρυπιέμαι	.....	.....	.....	.....	.....
✓	στερούμαι	στερείσαι	στερείται	στερούμαστε	στερείστε	στερούνται
✓	οδηγούμαι	.....	.....	.....	.....	.....
✓	αδικούμαι	.....	.....	.....	.....	.....
✓	διαιρούμαι	.....	.....	.....	.....	.....
✓	μιμούμαι	.....	.....	.....	.....	.....
✓	θυμάμαι	θυμάσαι	θυμάται	θυμόμαστε	θυμάστε	θυμούνται
✓	κοιμάμαι	.....	.....	.....	.....	.....
✓	λυπάμαι	.....	.....	.....	.....	.....
✓	φοβάμαι	.....	.....	.....	.....	.....

13. Να συμπληρώσετε τα κενά με τον κατάλληλο τύπο του ρήματος που δίνεται σε παρένθεση, όπως στο παράδειγμα:

- Τα δάση μας .....(απειλούμαι) από τους εμπρηστές.
- Τα δάση μας απειλούνται από τους εμπρηστές.
- α. Κάνει πολλή ζέστη. Δεν .....(κουνιέμαι) ούτε φύλλο.
- β. Αυτά τα προϊόντα .....(πουλιέμαι) συσκευασμένα.
- γ. Οι κόττες .....(κοιμάμαι) πολύ νωρίς.

- δ. Δεν μιλάνε την ίδια γλώσσα, κι όμως..... (συνεννοούμαι) μια χαρά.
- ε. ....(λυπάμαι) πολύ που δεν μπορέσαμε να φανούμε χρήσιμοι.
- στ. Ο παππούς μου .....(παραπονιέμαι) για την υγεία του.

14. Να συμπληρώσετε τα κενά με την οριστική του παρατατικού, σύμφωνα με το παράδειγμα της κάθε ομάδας

✓ χτυπιόμουν	ξεχνιόμουν	πουλιόμουν
✓ χτυπιόσουν	.....	.....
✓ χτυπιόταν	.....	.....
✓ χτυπιόμασταν	.....	.....
✓ χτυπιόσασταν	.....	.....
✓ χτυπιούνταν	.....	.....
✓ θυμόμουν	κοιμόμουν	φοβόμουν
✓ θυμόσουν	.....	.....
✓ θυμόταν	.....	.....
✓ θυμόμασταν	.....	.....
✓ θυμόσασταν	.....	.....
✓ θυμούνταν	.....	.....

15. Να σχηματίσετε τον παθητικό αόριστο, το στιγμιαίο μέλλοντα και τον παρακείμενο των ρημάτων που ακολουθούν, σύμφωνα με το παράδειγμα της κάθε ομάδας:

✓ αγαπιέμαι	αγαπήθηκα	θα αγαπηθώ	έχω αγαπηθεί
✓ γεννιέμαι	.....	.....	.....

✓	διατηρούμαι	.....	.....	.....
✓	αδικούμαι	.....	.....	.....
✓	φοβάμαι	.....	.....	.....
✓	αφαιρούμαι	αφαιρέθηκα	θα αφαιρεθώ	έχω αφαιρεθεί
✓	εξαιρούμαι	.....	.....	.....
✓	φοριέμαι	.....	.....	.....
✓	επαινούμαι	.....	.....	.....
✓	παραπονιέμαι	.....	.....	.....
✓	κερνιέμαι	κεράστηκα	θα κεραστώ	έχω κεραστεί
✓	κρεμιέμαι	.....	.....	.....
✓	ξεγελιέμαι	.....	.....	.....
✓	ξεχνιέμαι	.....	.....	.....
✓	ξεπερνιέμαι	.....	.....	.....

16. Να συμπληρώσετε τα κενά σύμφωνα με το παράδειγμα:

✓	εκδικήθηκες	έχεις εκδικηθεί	είχες εκδικηθεί	θα έχεις εκδικηθεί
✓	αναρωτήθηκα	.....	.....	.....
✓	απειλήθηκαν	.....	.....	.....
✓	τροπήθηκε	.....	.....	.....
✓	ευχαριστηθήκαμε	.....	.....	.....
✓	κουνηθήκατε	.....	.....	.....

17. Να συμπληρώσετε τα κενά με τον παθητικό παρακείμενο και τις αντίστοιχες μετοχές των ρημάτων που ακολουθούν, σύμφωνα με το παρά-

δειγμα της κάθε ομάδας:

✓	γεννήθηκα	έχω γεννηθεί	γεννημένος
✓	χτυπήθηκα	.....	.....
✓	αδικήθηκα	.....	.....
✓	διατηρήθηκα	.....	.....
✓	μετρήθηκα	.....	.....
✓	γελάστηκα	έχω γελαστεί	γελασμένος
✓	κεράστηκα	.....	.....
✓	ξεχάστηκα	.....	.....
✓	κρεμάστηκα	.....	.....

18. Να γράψετε δίπλα σε κάθε παθητική μετοχή το ρήμα στην οριστική του ενεστώτα, όπως στο παράδειγμα:

✓	βουτηγμένος	→ βουτιέμαι
✓	λυπημένος	→ .....
✓	φοβισμένος	→ .....
✓	φορεμένος	→ .....
✓	κοιμισμένος	→ .....
✓	πεταμένος	→ .....
✓	σκορπισμένος	→ .....
✓	ικανοποιημένος	→ .....
✓	δικαιολογημένος	→ .....

19. Να συμπληρώσετε τα κενά με τον άλλο τύπο της προστακτικής του παθητικού αορίστου, μεταφέροντας τις φράσεις στον πληθυντικό, σύμ-



φωνα με το παράδειγμα:

- Τραβήξου στην άκρη. → Τραβηχτείτε στην άκρη.
  - α. Ασχολήσου με τη μουσική. → .....
  - β. Κρατήσου από το κάγκελο. → .....
  - γ. Διηγήσου μου όσα θυμάσαι. → .....
  - δ. Θυμήσου πόσο κόστισε το φαγητό. → .....
  - ε. Περιποιήσου το φίλο σου. → .....
  - στ. Μετρήσου να δω αν ψήλωσες. → .....
20. Να αντικαταστήσετε την υποτακτική του ενεστώτα με την υποτακτική του αορίστου, όπως στο παράδειγμα:
- Άφησε το παιδί να κοιμάται. → Άφησε το παιδί να κοιμηθεί.
  - α. Να μην ξεχνιέσαι στο δρόμο.  
→ .....
  - β. Θέλω να θυμάσαι όσα του χρωστάς.  
→ .....
  - γ. Αυτό το είδος πρέπει να πουλιέται φτηνά.  
→ .....
  - δ. Δε θέλω να θυμάμαι εκείνο το βράδυ.  
→ .....
  - ε. Τα φαγητά δεν πρέπει να σπαταλιούνται.  
→ .....
  - στ. Το γάλα πρέπει να διατηρείται στο ψυγείο.  
→ .....

## 10η ενότητα

### ΤΑ ΑΚΛΙΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ:

#### ΤΑ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ, ΟΙ ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ, ΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

1. Να υπογραμμίσετε τα τροπικά επιρρήματα στις φράσεις που ακολουθούν και να γράψετε για το καθένα το αντίθετό του, όπως στο παράδειγμα:
  - Το τρένο μπήκε αργά στο σταθμό (γρήγορα)
  - α. Ταξιδέψαμε χωριστά. (.....)
  - β. Ευτυχώς έβρεξε. (.....)
  - γ. Η υπόθεση εξελίχτηκε καλά. (.....)
  - δ. Εύκολα ξεμπερδέψαμε. (.....)
  - ε. Εκείνα τα χρόνια ζούσαμε φτωχικά. (.....)
  - στ. Ο κόσμος περίμενε υπομονετικά το τρένο. (.....)
  - ζ. Ο Γιάννης οδηγεί απρόσεχτα. (.....)
  
2. Να σχηματίσετε δικές σας προτάσεις χρησιμοποιώντας τα επιρρήματα: **βαρετά, σιγά σιγά, ξαφνικά, σωστά, έτσι, συνεχώς, προηγουμένως, δυνατά:**
  - α. ....
  - β. ....
  - γ. ....
  - δ. ....
  - ε. ....
  - στ. ....

- ζ. ....
- η. ....
3. Στο κείμενο που ακολουθεί να υπογραμμίσετε τα τοπικά επιρρήματα:  
«Ανέβηκα ψηλά στο κάστρο και κοίταξα γύρω μου: Μπροστά φαινόταν ένας οικισμός, δεξιά ένα μοναχικό αγρόκτημα και αριστερά ένα εργοστάσιο. Μακριά, πίσω από τα δέντρα, απλωνόταν η θάλασσα. Έστρεψα το βλέμμα μου δυτικά και είδα απέναντι από την είσοδο του κάστρου ένα ποταμάκι που κυλούσε ανάμεσα από δέντρα και θάμνους.»
4. Υποθέστε ότι κάποιος σας ρώτησε πού βρίσκεται το φαρμακείο. Κατατοπίστε τον χρησιμοποιώντας όποια από τα ακόλουθα επιρρήματα σας είναι χρήσιμα: **απέναντι, κάτω, δίπλα, ανάμεσα, δεξιά, αριστερά, μακριά, κοντά, εκεί, πέρα, ίσια, μέσα:**
- .....
- .....
- .....
- .....
5. Να συμπληρώσετε τα κενά επιλέγοντας τα κατάλληλα χρονικά επιρρήματα από αυτά που ακολουθούν: **αμέσως, τώρα, ύστερα, προχτές, χτες, σήμερα, αύριο, μεθαύριο, απόψε, του χρόνου, ποτέ, φέτος, κάποτε, άλλοτε, τότε, κάπου κάπου, πέρσι, πρόπερσι, αμέσως, νωρίς, αργά, συχνά, πάντα:**
- α. ....είμαι στην πρώτη Γυμνασίου και .....θα πάω στη δευτέρα.
- β. ....είχε συννεφιά, .....βρέχει και .....ο καιρός θα ανοίξει.
- γ. Τα Σαββατοκύριακα .....πηγαίνουμε στο χωριό.
- δ. Τις καθημερινές ξυπνάω ....., ενώ τις αργίες ξυπνάω .....
- ε. ....συνάντησα την Ελένη και μου είπε ότι .....σε θυμάται.

- στ. Θα φύγω .....και θα επιστρέψω .....
6. Να συμπληρώσετε το καθένα από τα παρακάτω κενά με μίαν από τις προθέσεις **με, σε, για, ως, προς, κατά, μετά, παρά, αντί, από, χωρίς** (όποια θεωρείτε κατάλληλη):
- α. Προχωρήστε .....το τέλος του δρόμου και .....την εκκλησία θα συναντήσετε ένα κτίριο .....μαρμάρινες σκάλες.
- β. Συνήθως τις Κυριακές πηγαίνω .....ψάρεμα .....τους φίλους μου.
- γ. Θα ξεκινήσουμε .....τις 5 το απόγευμα.
- δ. ....πού κατάγονται οι γονείς σου;
- ε. .... λίγο θα φτάσουμε .....ένα ωραίο δασάκι και θα σταματήσουμε.....φαγητό.
- στ. Μέτρησε πόση απόσταση είναι .....εδώ.....το φράχτη.
7. Να επιλέξετε τους κατάλληλους από τους παρακάτω συνδέσμους, για να συνδέσετε τις λέξεις ή τις προτάσεις στα παραδείγματα που ακολουθούν: **και, ούτε ούτε, ή, είτε είτε, αλλά, όμως, μα, παρά, ωστόσο, μολονότι, λοιπόν, άρα, επομένως, δηλαδή, ότι, πως, όταν, μόλις, επειδή, γιατί, αν, για να, να, ώστε, μήπως:**
- α. Ο καιρός είναι παράξενος: Δεν κάνει .....κρύο.....ζέστη.
- β. Χτύπησα το κουδούνι .....περίμενα, .....κανείς δεν ήρθε να μου ανοίξει.
- γ. Δε θα έρθω στη δουλειά, .....θα πάω στο χωριό .....βοηθήσω τον παππού στις ελιές.
- δ. Φοβάμαι .....δε θα βρω δουλειά, .....άργησα να κάνω αίτηση.
- ε. Το απόγευμα θα είμαστε .....στο πάρκο.....στο γήπεδο.
- στ. Τα όσπρια, .....τα φασόλια, οι φακές και τα ρεβίθια, είναι θρεπτικά.

8. Γράψε για μια συζήτηση που είχες με το φούρναρη της γειτονιάς σου σχετικά με το επάγγελμά του.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

## 11<sup>η</sup> ενότητα

### ΤΟ ΟΝΟΜΑΤΙΚΟ ΚΑΙ ΤΟ ΡΗΜΑΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ.

#### ΤΑ ΛΕΚΤΙΚΑ ΣΥΝΟΛΑ

#### ΤΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

#### ΤΟ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟ

1. Να σχηματίσετε προτάσεις βάζοντας σε σωστή σειρά τις λέξεις των παραδειγμάτων που ακολουθούν, όπως στο παράδειγμα:
  - λίγα, περίσσεψαν, ευρώ, μόνο, μου
  - Μου περίσσεψαν μόνο λίγα ευρώ.
  - α. προτιμάμε, εμείς, τη, βάρδια, βραδινή
  - .....
  - β. νομάρχες, λαό, οι, εκλέγονται, το, από
  - .....
  - γ. καρδιά, δυνατά, η, χτυπάει, μου
  - .....
  - δ. ελεγκτής, ζητάει, εισιτήρια, ο, τα, επιβατών, των
  - .....
  - ε. μέτρησε, ο, χρήματα, ταμίας, τα
  - .....
  
2. Κάθε πρόταση χωρίζεται σε δύο μέρη: στο **ονοματικό μέρος** (ΟΜ), με βασική λέξη το όνομα (ουσιαστικό ή αντωνυμία), και στο **ρηματικό μέρος** (ΡΜ), με βασική λέξη το ρήμα. Να χωρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν στο ΟΜ και στο ΡΜ, όπως στο παράδειγμα:

- Η Ελένη μαθαίνει χορό → ΟΜ: η Ελένη      ΡΜ: μαθαίνει χορό
- α. Ο αδερφός μου παίζει πιάνο.  
→ ΟΜ: ..... ΡΜ: .....
- β. Το κοινό χειροκρότησε τους ηθοποιούς.  
→ ΟΜ: ..... ΡΜ: .....
- γ. Το αφεντικό κάλεσε τους εργάτες.  
→ ΟΜ: ..... ΡΜ: .....
- δ. Εμείς θα μετακομίσουμε.  
→ ΟΜ: ..... ΡΜ: .....
- ε. Εσύ θα κολυμπήσεις;  
→ ΟΜ: ..... ΡΜ: .....
- στ. Η γιαγιά κοίμισε το μωρό.  
→ ΟΜ: ..... ΡΜ: .....
3. Δίνεται το ΟΜ μερικών προτάσεων. Να συμπληρώσετε το ΡΜ με φράσεις της δικής σας επιλογής, όπως στο παράδειγμα:
- Τα αστικά λεωφορεία.....  
→ Τα αστικά λεωφορεία απεργούν.
- α. Η ποδοσφαιρική ομάδα της πόλης μας.....  
β. Ο τροχονόμος .....  
γ. Οι φίλοι μου .....  
δ. Ο κήπος μας .....  
ε. Η χτεσινή καταιγίδα .....  
στ. Τα παιδιά των φτωχών χωρών .....
4. Δίνεται το ΡΜ μερικών προτάσεων. Να συμπληρώσετε το ΟΜ με φρά-

σεις της δικής σας επιλογής, όπως στο παράδειγμα:

- ..... βλάπτει την υγεία.
- Το κάπνισμα βλάπτει την υγεία.
- α. .... έπεσε κάτω από το μηδέν.
- β. .... χτύπησε στο γόνατο.
- γ. .... έζησε 10 χρόνια στη Γερμανία.
- δ. .... μου έδωσε καλό κρέας.
- ε. .... μεταφέρθηκε στο νοσοκομείο.
- στ. .... οδηγήθηκαν στη φυλακή.

5. Μέσα στην πρόταση, τόσο στο ΟΜ, όσο και στο ΡΜ υπάρχουν μικρές ομάδες από λέξεις, που είναι στενά δεμένες μεταξύ τους νοηματικά. Αυτές οι ομάδες ονομάζονται **λεκτικά σύνολα** (ΛΣ): **Ονοματικό σύνολο** (ΟΣ) ονομάζεται το λεκτικό σύνολο που έχει ως πυρήνα ένα ουσιαστικό (ή μια αντωνυμία), **ρηματικό σύνολο** (ΡΣ) αυτό που έχει ως πυρήνα ένα ρήμα, **επιρρηματικό σύνολο** (ΕΣ) αυτό που αποτελείται από ένα ή περισσότερα επιρρήματα και **προθετικό σύνολο** (ΠΣ) αυτό που αρχίζει με πρόθεση.

Να βρείτε και να χαρακτηρίσετε τα λεκτικά σύνολα στις παρακάτω προτάσεις, όπως στο παράδειγμα:

- Ξαφνικά ακούστηκε από το βάθος μια κραυγή.
- Ξαφνικά: ΕΣ, ακούστηκε: ΡΣ, από το βάθος: ΠΣ, μια κραυγή: ΟΣ
- α. Οι αδερφές μου θα έρθουν αύριο από την Αθήνα.
- .....
- β. Χτες πήγα σε ένα πανηγύρι.
- .....
- γ. Όλοι στηρίζονται σε μένα.
- .....



δ. Σήμερα σηκώθηκα από το κρεβάτι μετά τις 10.

→ .....

ε. Αυτά τα χωριά σύντομα θα εγκαταλειφτούν.

→ .....

στ. Η ομάδα θα ξεκινήσει πρωί πρωί για ορειβασία.

→ .....

6. Να διατυπώσετε τις σχετικές ερωτήσεις και να γράψετε το αντικείμενο σύμφωνα με το παράδειγμα:

– Εγώ θα πάρω το λεωφορείο

→ τι θα πάρω; → το λεωφορείο

α. Ο Νίκος αγαπάει το ποδόσφαιρο.

→ ..... → .....

β. Εκτιμώ τις προσπάθειές σου.

→ ..... → .....

γ. Θα καλέσετε τους φίλους σας.

→ ..... → .....

δ. Αγαπάτε τα παγωτά.

→ ..... → .....

ε. Θα αγοράσω εφημερίδα.

→ ..... → .....

στ. Ακούς μουσική.

→ ..... → .....

7. Να διατυπώσετε τις σχετικές ερωτήσεις και να γράψετε τα δύο αντικείμενα, όπως στο παράδειγμα:

- Είπες στο Θωμά ψέματα.
- Τι είπες στο Θωμά; → ψέματα
- Σε ποιον είπες ψέματα; → στο Θωμά
- α. Θα αναθέσουμε στον Πέτρο μια δουλειά.

→ ..... → .....

→ ..... → .....

- β. Έδωσαν στη Σοφία το τηλέφωνό μου.

→ ..... → .....

→ ..... → .....

- γ. Θα στείλω στον παππού μια φωτογραφία

→ ..... → .....

→ ..... → .....

- δ. Θα δείξω στα παιδιά το αυτοκίνητό μας

→ ..... → .....

→ ..... → .....

- 8. Στις προτάσεις που ακολουθούν να υπογραμμίσετε τα συνδετικά ρήματα και τα κατηγορούμενα, όπως στο παράδειγμα:

- Αυτός ο τραγουδιστής είναι διάσημος.
- α. Τα αεροπλάνα φαίνονται μικροσκοπικά.
- β. Ο κ. Παυλίδης εκλέχτηκε δήμαρχος.
- γ. Το πουκάμισό μου είναι μεταξωτό.
- δ. Ο αδερφός μου υπηρετεί στρατιώτης.
- ε. Ο γείτονάς μας είναι ιδιότροπος.
- στ. Αυτή η περιοχή ονομάζεται Κακιά Σκάλα.

9. Γράψε για μια είδηση που διάβασες στην εφημερίδα και σε εντυπωσίασε.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

## 12<sup>η</sup> ενότητα

### Η ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ Η ΣΥΝΘΕΣΗ

1. Να σχηματίσετε ρήματα από τα παρακάτω ονόματα, με την κατάληξη που δίνεται σε παρένθεση, όπως στο παράδειγμα:

- ✓ δόξα (-άζω) → δοξάζω
- ✓ στρατόπεδο (-εύω) → .....
- ✓ ψαλίδι (-ίζω) → .....
- ✓ στερεός (-ώνω) → .....
- ✓ ρίζα (-ώνω) → .....
- ✓ κίτρινος (-ίζω) → .....
- ✓ σχέδιο (-άζω) → .....
- ✓ λάδι (-ώνω) → .....
- ✓ κέρδος (-ίζω) → .....
- ✓ ζητιάνος (-εύω) → .....
- ✓ φυλακή (-ίζω) → .....

2. Αυτός που σπουδάζει λέγεται σπουδαστής. Πώς λέγεται:

- ✓ αυτός που δικάζει → .....
- ✓ αυτός που καλλιεργεί → .....
- ✓ αυτός που χορεύει → .....
- ✓ αυτός που γυμνάζει → .....
- ✓ αυτός που τραγουδάει → .....
- ✓ αυτός που διευθύνει → .....

✓ αυτός που λέει ψέματα → .....

3. Να σχηματίσετε **υποκοριστικά** για τις παρακάτω λέξεις, σύμφωνα με τα παραδείγματα: **δρόμος, αρνί, κόσμος, Ελένη, γάτα, ύπνος, ομάδα, πόρτα, δάσος, σπίτι, κορίτσι, λίμνη, ποτάμι, δέντρο, λουλούδι, ψάρι, δουλειά, κουβέντα, κούκλα, ομπρέλα, καράβι, κλωστή, φέτα, χωράφι, κουτάλι, τραπέζι, καρέκλα:**

– μωρό → μωράκι, φωλιά → φωλίτσα, κήπος → κηπάκος, βρύση → βρυσούλα

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Να σχηματίσετε **μεγεθυντικά** για τις παρακάτω λέξεις σύμφωνα με τα παραδείγματα: **μύτη, αυτί, κορμί, ομάδα, κλέφτης, παιδί, τεμπέλης, φέτα, ψωμί, γλώσσα, φωνή, αυτοκίνητο, κούκλα, κοιλιά, στόμα, γήπεδο, πόδι:**

– αυλή → αυλάρα, εγωιστής → εγωίσταρος, κεφάλι → κεφάλα

.....

.....

.....

5. Να σχηματίσετε σύνθετες λέξεις χρησιμοποιώντας ανά δύο τις παρακάτω λέξεις, όπως στο παράδειγμα:

- άγριος + άνθρωπος → αγριάνθρωπος
- ✓ στενός+ μακρύς → .....
- ✓ φτωχός + γειτονιά → .....
- ✓ βαριά + αναστενάζω → .....
- ✓ χιόνι + θύελλα → .....
- ✓ χοντρός + κεφάλι → .....
- ✓ όλος + κόκκινος → .....
- ✓ καράβι + πανί → .....
- ✓ αετός + φωλιά → .....
- ✓ πηγαίνω + έρχομαι → .....
- ✓ σιγά + τραγουδώ → .....
- ✓ άγριος + γουρούνι → .....

6. Να βρείτε ανά δύο τις λέξεις από τις οποίες δημιουργήθηκαν οι παρακάτω σύνθετες, όπως στο παράδειγμα:

- μικρόσωμος → μικρός + σώμα
- ✓ εφτάψυχος → .....
- ✓ αγριολούλουδο → .....
- ✓ πρωτοβρόχι → .....
- ✓ μαυρομάτης → .....
- ✓ μερόνυχτο → .....
- ✓ χιονόνερο → .....
- ✓ ψηλόλιγνος → .....
- ✓ καλότυχος → .....

- ✓ βαριακούω → .....
- ✓ κατωσέντονο → .....
- ✓ σπιτονοικοκύρης → .....

7. Γράψε για την επίσκεψή σου σε ένα κατάστημα που πουλάει κατοικίδια ζώα και για τη συζήτηση που είχες με τον καταστηματάρχη.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....